การประเมินผล

โครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกข้าวสู่การรับรองมาตรฐาน
เกษตรอินทรีย์ EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำ
เพื่อการทำเกษตรอินทรีย์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2569

REGIONAL OFFICE OF AGRICULTURAL
OFFICE OF AGRICULTURAL ECONOMIC
MINISTRY OF AGRICULTURAL AND COOPERATIVES
SEPTEMBER 2025

การประเมินผล

โครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกข้าวสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์

โดย

ส่วนวิจัยและประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทคัดย่อ

การประเมินผลโครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกข้าวสู่การับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระบวนการดำเนินงาน ผลลัพธ์เบื้องต้น และประสิทธิภาพของโครงการ ปีที่ 1-3 (ระยะสิ้นสุดปีที่ 4) และโดยพิจารณาประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กิจกรรม (Activites) ผลได้(Output) และผลลัพธ์เบื้องต้น (Result Outcome) โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินกับเป้าหมายและเกณฑ์ของการประเมินผลโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการในปีที่ 1-3 พบว่า โครงการมีการดำเนินงานเป็นไปตามแผน โดยมีการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 กิจกรรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP เกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.00 สูงกว่าเป้าหมาย (เป้าหมายโครงการอย่างน้อย 90 ราย คือร้อยละ 90.00) การตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP พบว่า มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผ่านการรับรองได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP ในปีที่ 3 จำนวน 88 ราย (Organic (O) คิดเป็นร้อยละ 88.00 ของเป้าหมาย และที่เหลือร้อยละ 12.00 อยู่ในสถานะระยะปรับเปลี่ยน T1 จำนวน 4 ราย และ T2 จำนวน 8 ราย พื้นที่ยื่นการตรวจรับรอง 1,677 ไร่ ได้อนุมัติรับรองมาตรฐานสากล EU/NOP ทั้งสิ้น 1,575.25 ไร่ (อย่างน้อย 1,200 ไร่ ตามตัวชี้วัด) มีผลการดำเนินงานเกินเป้าหมาย คือร้อยละ 131.27 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเป้าหมายโครงการที่กำหนด เกษตรกรร้อยละ 100.00 ได้รับอบรมถ่ายความรู้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล EU/NOP ทำให้มีความรู้ความเข้าใจหลังได้รับการอบรมในระดับมาก และนำไปใช้ประโยชน์ร้อยละ100.00 ได้แก่ การเพิ่มศักยภาพการพัฒนาคุณภาพการผลผลิตข้าวอินทรีย์ตามมาตฐานในแปลง จากผลการดำเนินงานรายได้รวมของสมาชิกเกษตรกรในโครงการมีรายได้รวมในปีที่ 3 เป็น 10,799,969 บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 15.98 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายได้จากปีที่ 1 (พ.ศ. 2565) พบว่ารายได้รวมสมาชิกเกษตรกรมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญสูงถึงร้อยละ 42.38 (ตามตัวชี้วัดเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 10%) กิจกรรมการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 ติดตามผลปีที่ 3 - 4 ผลการดำเนินงานกิจกรรมการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่นาอินทรีย์บางส่วนของแปลงนาอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดำเนินการสร้างบ่อระบบเปิด จำนวน ๘ บ่อ ตามเป้าหมายโครงการ เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวของกลุ่มเกษตรกรให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ลดปัจจัยเสี่ยง ในเรื่องน้ำซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตข้าว ทั้งนี้ผลผลิตรวมเฉลี่ย ปีที่ 1-3 คือ 562,492.ก.ก. และผลผลิตเฉลี่ยปีที่ 3 จำนวน 397.87 ก.ก./ไร่ เมื่อเทียบกับปีที่ 1 เพิ่มขึ้น 10.91% สมาชิกที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล

(ข้าวเปลือกความชื้นไม่เกิน 15%) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มีตลาดรองรับและจำหน่ายให้บริษัทไร่ทอง ออกานิคฟาร์ม จำกัด และ บริษัททำนองเจริญทรัพย์ ออกานิค (ไทยแลนด์) จำกัด กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ที่เข้าร่วมโครงการสามารถเป็นแบบอย่างของกลุ่มที่มีการตลาดเกษตรอินทรีย์สากลนำการผลิตเพื่อขยายผลในกลุ่มเกษตรอื่นที่มีประสิทธิภาพต่อไปได้

ข้อเสนอแนะจากการประเมินผลการดำเนินงานในปีที่ 1-3 ของโครงการ พบว่า ความยั่งยืนของการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรในระยะเวลาตลอดโครงการ ควรคัดเลือกสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีความตั้งใจจริงและมีความเป็นเกษตรอินทรีย์อยู่แล้ว จะทำให้เห็นคุณค่าของการทำเกษตรอินทรีย์แบบยั่งยืนอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกดำเนินการได้ตลอดระยะสิ้นสุดโครงการแบบยั่งยืน สำหรับกระบวนการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล Organic (O) เพื่อให้การดำเนินงานในระยะถัดไปบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด ควรให้ส่วนงานที่เกี่ยวข้องเร่งผลักดันแปลงเกษตรกรรมที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน (T1 และ T2) ให้เข้าสู่กระบวนการตรวจประเมินเพื่อยกระดับและเปลี่ยนผ่านสู่มาตรฐานระบบอินทรีย์สากล EU/NOP ให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาของแผนงานปีที่ 4 และในการขยายโครงการที่คล้ายกันอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป และควรใช้ข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยาและธรณีวิทยาอย่างเหมาะสมและถี่ถ้วน เพื่อหลีกเลี่ยงและป้องกันการเกิดภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม/ภัยแล้ง) ที่จะส่งผลกระทบต่อการเพิ่มผลผลิตในระยะต่อไป

คำสำคัญ : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มาตรฐานระบบอินทรีย์สากล EU/NOP

คำนำ

รายงานการประเมินผลโครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรผู้ปลูกข้าวสู่การรับรองมาตรฐานอินทรีย์สากล EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงผลการดำเนินงาน รวมทั้งข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานโครงการ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ผลการประเมินโครงการประกอบการพิจารณาสนับสนุนส่งเสริม หรือปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้งใช้ประกอบการพิจารณาในการวางแผนจัดทำโครงการที่คล้ายคลึงกันต่อไป

รายงานฉบับนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งจาก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม และทีมที่ปรึกษา ตั้งแต่การกำหนดแนวทางการประเมินผล ประเด็นตัวชี้วัด การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์จัดทำรายงานประเมินผล และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์รวมทั้งประสานงานนัดหมายเกษตรกร ซึ่งทำให้รายงานการประเมินผลฉบับนี้เกิดความสมบูรณ์สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงใคร่ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจต่อไป

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กันยายน 2569

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ข
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	**1**
1.1 ความสำคัญของการประเมิน	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	3
1.3 ขอบเขตของการประเมิน	3
1.4 นิยามคำศัพท์เฉพาะ	3
1.5 วิธีการประเมินผล	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน	8
บทที่ 2 ระเบียบวิธีการประเมินผล	**9**
2.1 การตรวจเอกสาร	9
2.2 แนวคิดและทฤษฎี	11
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายโครงการ	**18**
3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	18
3.2 ข้อมูลทั่วไปของการผลิตข้าวอินทรีย์	25
3.3 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ	32
บทที่ 4 ผลการประเมิน	**35**
4.1 ปัจจัยนำเข้า (Input)	35
4.2 กิจกรรม (Activites)	38
4.2 ผลผลิต (Output)	40
4.3 ผลลัพธ์เบื้องต้น (Result Outcome)	41
4.5 ทัศนคติความพึงพอใจ	43
4.6 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ	44

สารบัญ (ต่อ) หน้า

บทที่ 5 ข้อเสนอแนะ **46**

5.1 สรุป 46

5.2 ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ 49

บรรณานุกรม **51**

ภาคผนวก **52**

ภาคผนวกที่ 1 บันทึกข้อตกลง MOU 53

ภาคผนวกที่ 2 ประกาศคำสั่ง 57

ภาคผนวกที่ 3 แผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงิน 60

ภาคผนวกที่ 4 ข้อมูลตรวจวัดระดับน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตณ์ 63

ภาคผนวกที่ 5 ใบรับรองมาตรฐาน 66

ภาคผนวกที่ 6 ภาพกิจกรรม 69

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1.1	ประเด็นตัวชี้วัด	6
ตารางที่ 3.1	เพศ อายุ และระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	33
ตารางที่ 3.2	พื้นที่ทำการเกษตรพื้นที่ปลูกข้าวและเข้าร่วมโครงการ	33
ตารางที่ 3.3	ประสบการณ์ในการปลูกข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	34
ตารางที่ 4.1	งบประมาณที่ได้รับจัดสรรและผลการเบิกจ่าย	36
ตารางที่ 4.2	จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	36
ตารางที่ 4.3	การได้รับอบรมถ่ายทอดความรู้	37
ตารางที่ 4.4	ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรเนื้อหาที่ได้รับอบรม	37
ตารางที่ 4.5	ระดับความเหมาะสมต่อการจัดอบรมความรู้	38
ตารางที่ 4.6	การยื่นตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	39
ตารางที่ 4.7	การจำหน่ายผลผลิตและตลาดสินค้าอินทรีย์ของโครงการ	39
ตารางที่ 4.8	จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	40
ตารางที่ 4.9	ผลการตรวจรับรองมาตรฐาน	40
ตารางที่ 4.10	ตารางเปรียบเทียบผลการตรวจรับรอง	41
ตารางที่ 4.11	การเข้าร่วมกิจกรรมถ่ายทอดอบรมความรู้	42
ตารางที่ 4.12	ตารางเปรียบเทียบรายได้ผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล (ปีที่ 1-3)	42
ตารางที่ 4.13	ทัศนคติความพึงพอใจต่อภาพรวมการดำเนินโครงการ	43

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 2.1	ตัวแบบ Logic Model	14
ภาพที่ 2.2	ตัวชี้วัดกระบวนการและผลการดำเนินงาน	15
ภาพที่ 2.3	การดำเนินเกณฑ์ 5 ระดับ	16
ภาพที่ 2.4	แนวทางการกำหนดค่าน้ำหนักในการประเมินโครงการ	17
ภาพที่ 3.1	กระบวนการผลิตและควบคุมการผลิตข้าวอินทรีย์	28

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความสำคัญของงานประเมินผล

จากแผนการขับเคลื่อนแผนการปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ.2560 -2565 และยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy Model) พ.ศ. 2564 -2569 อันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ ที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่เป้าหมายของการเป็นประเทศที่มีรายได้สูง และเป้าหมายพัฒนาที่ยั่งยืน SDGs (Sustainable Development Goal) อันเป็นกรอบการพัฒนาของประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม 193 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย เพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายในปี ค.ศ.2030 ข้าว เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของไทยมาอย่างยาวนาน เกี่ยวข้องกับเกษตรกรมากกว่าร้อยละ 90 ของประเทศไทย แต่จากความตกลงทางการค้าภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน (Asean Free Trade Area : AFTA) ทำให้ประเทศไทยได้เปิดตลาดข้าวโดยลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 ทำให้ประเทศคู่แข่งในการผลิตข้าวที่สำคัญ เช่น เวียดนาม เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา มีแนวโน้มที่จะส่งออกข้าวได้มากขึ้น โดยเป็นการเข้ามาแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดในภูมิภาคอาเซียนเดียวกัน (ตารางที่ 1) ในขณะที่ผลผลิตข้าวเฉลี่ยในประเทศอาเซียนอื่นๆ อยู่ที่ 638 กิโลกรัม/ไร่ แต่ผลผลิตของประเทศไทยเฉลี่ยเพียงที่ 453 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งนับว่ายังต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ (ตารางที่ 2) ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงกว่าและต้องจำหน่ายในราคาส่งออกข้าวที่สูงกว่า แต่ชาวนากลับได้กำไรจากข้าวทั่วไปเพียง 2,140 บาทต่อไร่ ในขณะที่ข้าว GAP ได้กำไรเพิ่มเล็กน้อย 2,500 บาท ต่อไร่

จากนโยบายการเปิดเสรีการค้าในกรอบทวิภาคีและพหุภาคีกับประเทศหรือกลุ่มประเทศต่าง ๆ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวอินทรีย์มานานกว่า 10 ปี มีความตั้งใจและมีความพร้อมในการปรับเปลี่ยนมาผลิตข้าวอินทรีย์ทั่วไป สู่ระดับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลเพื่อการส่งออกเนื่องจากเป็นตลาดต่างประเทศและมีการทำตลาดซื้อขายล่วงหน้า (เอกสารแนบท้าย 3,4 หน้า 96-101) เกิดจากปัญหาตลาดข้าวอินทรีย์ทั่วไปในประเทศไทยมีปริมาณมาก เกิดการแข่งขันกันเองสูง แต่ราคาข้าวที่จำหน่ายในระดับต่ำ อีกทั้งผลของความตกลงการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ทำให้อัตราภาษีนำเข้าสินค้าข้าว เป็น 0 จะทำให้ประเทศไทยไม่สามารถแข่งขันด้านราคากับข้าวในประเทศเพื่อนบ้านได้ และอาจได้รับผลกระทบจากการไหลเข้าของผลผลิตข้าวราคาถูกกว่าจากประเทศเพื่อนบ้านดังนั้นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหมต้องการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ให้ไปสู่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในระดับสากล (EU/NOP) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการตลาดนำการผลิต และเป็นการยกระดับส่วนต้นน้ำด้วยมาตรฐานสินค้าเกษตรใหม่ ตามแนวทางเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) แต่อุปสรรคที่สำคัญคือ การขาดองค์ความรู้ในกระบวนการผลิต เก็บรักษา

และอื่น ๆ ให้ได้ผลผลิตข้าวอินทรีย์ที่มีมาตรฐานตามข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล และ ขบวนการจัดเตรียมเอกสารในการยื่นขอรับการรับรองมาตรฐานสากล จำเป็นจะต้องมีทีมที่ปรึกษาให้คำแนะนำ บ่มเพาะ แก้ไขปัญหาและกำกับดูแลกระบวนการผลิตและอื่นๆให้เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว จะทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น และเมื่อสิ้นสุดโครงการ ฯ จะสามารถจ่ายค่าตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์สากลได้ด้วยตนเอง มีตลาดซื้อล่วงหน้าชัดเจนที่จะทำให้เกษตรกรสามารถกำหนดจำนวนพื้นที่ผลิตและปริมาณผลผลิตที่เหมาะสม เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม มีพื้นที่อยู่นอกเขตชลประทาน ซึ่งต้องมีการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอแก่การเพาะปลูก ผ่านกิจกรรมการบริหารจัดการน้ำด้วยการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่แปลงนาอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจฯ ซึ่งกิจกรรมการบริหารจัดการน้ำด้วยการเติมน้ำใต้ดินที่จะดำเนินการนี้มีอายุการใช้งานถึง 10 ปี เกิดความคุ้มค่าอย่างยิ่งที่จะให้การสนับสนุนกลุ่มเกษตรกร อันจะเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตให้กลุ่มวิสาหกิจฯ โดยตรงก่อเกิดการพัฒนาข้าวอินทรีย์ที่ยั่งยืนตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG ของรัฐบาล และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ข้าวไทย ปี 2563-2567 ข้อ 2.1 ยุทธศาสตร์ข้าวไทยด้านการตลาดต่างประเทศทั้งประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ตลาดนำการผลิตและประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานข้าวไทย จึงได้จัดทำโครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สากล EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อรองรับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า โดยขอใช้งบประมาณจากกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ซึ่งคณะกรรมการการบริหารกองทุนได้มีมติครั้งที่ 5/2555 เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2565 เป็นเงินจ่ายขาดงบประมาณ 15,598,853.- บาท (สิบห้าล้านห้าแสนเก้าหมื่นแปดพันแปดร้อยห้าสิบสามบาทถ้วน) ประกอบไปด้วย 1) กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากลจำนวน 8,655,976 บาท (แปดล้านหกแสนห้าหมื่นห้าพันเก้าร้อยเจ็ดสิบหกบาทถ้วน) 2) กิจกรรมการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน 6,942,877 บาท (หกล้านเก้าหมื่นสี่หมื่นสองพันแปดร้อยเจ็ดสิบเจ็ดบาทถ้วน) โครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สากล EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์เดิมให้สามารถยกระดับคุณภาพสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล EU/NOP เพื่อส่งออกไปยังสหภาพยุโรปและสหรัฐ อเมริกา เพื่อเพิ่มรายได้ของกลุ่มเกษตรกร จากการเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวและลดต้นทุนการผลิตข้าวด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมและยั่งยืน และเพื่อใช้เป็นโครงการนำร่องต้นแบบสำหรับการพัฒนาเพื่อยกระดับและขยายผลให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรระดับพื้นที่ต่อไป โดยมีเป้าหมายและการดำเนินงานเป็น 2 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมการพัฒนาเกษตรกรสู่เกษตรอินทรีย์ เกษตรกรจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ 100 ราย ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP อย่างน้อย 80 ราย ภายใน 4 ปี พ.ศ .2565 – 2568 มีพื้นที่ผลิตข้าวอินทรีย์ส่งออกทั้งจังหวัดศรีสะเกษที่มีการรับรองมาตรฐาน

เกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP อย่างน้อย 1200 ไร่จากพื้นที่ดำเนินการ 1500 ไร่ ภายใน 4 ปี พ.ศ .2565 – 2568 และเกษตรกรมีรายได้อย่างน้อยร้อยละ 8 ของรายได้เดิมจากการขายข้าวเปลือกในช่วงระยะเวลาปรับเปลี่ยนจากการเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อเข้าสู่มาตรฐานรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ข้าวเปลือกความชื้นไม่เกิน 15 %) ให้กับบริษัทไร่ทอง ออแกนิกส์ฟาร์ม จำกัดและเมื่อได้รับมาตรฐานอินทรีย์สากล EU/NOP เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 10

ทั้งนี้ ตามระเบียบของกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตรได้กำหนดให้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรทำหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลโครงการที่ได้รับอนุมัติให้ใช้เงินกองทุนฯ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยสำนักงานเศรษฐกิจการการที่ 11 จึงเห็นสมควรทำการประเมินผลโครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สากล EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งได้ดำเนินงานมาเป็นปีที่ 3 จากระยะเวลาที่กำหนดไว้ 4 ปี เพื่อวัดผลสำเร็จเบื้องต้นของโครงการสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งเพื่อเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ทราบต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของงานประเมินผล

เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงาน ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของโครงการ

1.3 ขอบเขตการประเมินผล

1.3.1 พื้นที่เป้าหมาย ครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรสมาชิกจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

1.3.2 กลุ่มเป้าหมายที่จัดเก็บข้อมูล

1. ประธาน/เจ้าหน้าที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
2. เกษตรกรสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 100 ราย พื้นที่รวมทั้งสิ้น 1500 ไร่
3. เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ

1.3.3 ระยะเวลาของข้อมูลที่จะทำการประเมินผล

ผลการดำเนินงานใช้ข้อมูลตั้งแต่เริ่มโครงการ ณ วันที่ได้รับอนุมัติโครงการครั้งแรก 9 กันยายน 2565 ถึงสิ้นสุดปีที่ 3 ของโครงการ (โครงการระยะ 4 ปี)

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 เกษตรอินทรีย์ (organic agriculture) ระบบการผลิตทางการเกษตรที่เน้นการสร้างความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และสุขภาวะโดยรวม โดยหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ในทุกขั้นตอน

1.4.2 การผลิตข้าวอินทรีย์ คือ ระบบการผลิตข้าวที่ไม่ใช้สารเคมีทุกชนิด เลือกใช้พันธุ์ข้าวที่มีความเหมาะสม มีความต้านทานโรค โดยปลูกข้าวอินทรีย์ปีละครั้งเลือกปลูกข้าวที่เหมาะสมกับข้าวแต่ละพันธุ์ ปรังปรุงความอุดมสมบูรณืของดินโดยการปลูกพืชหมุนเวียน

1.4.3 มาตรฐานข้าวอินทรีย์ คือ เกษตรกรปฏิบัติตามข้อกำหนดและมาตรฐาน เช่น Oranic Thailand International Fedreration of Organic Agriculture MoveMents (IFOAM) และหน่วยงานที่ได้รับความเชื่อถือ เช่น กรมการข้าว สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ดำเนินการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ เมื่อได้รับการรับรอง (Certificate) จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

1.4.4 มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป (EU) การแสดงตรามาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรปที่ถูกต้อง EU_organic_farming_logo_s จะต้องมีเลขรหัสหน่วยงานที่ทำการตรวจรับรองของสหภาพยุโรป ซึ่งระบุประเทศของหน่วยงานผู้ตรวจรับรองกำกับไว้ พร้อมกับระบุประเทศแหล่งที่มาของสินค้าอินทรีย์นั้น ๆ ไว้ใต้ตรามาตรฐานด้วย (ดูตัวอย่าง ตรามาตรฐาน EU ของ มกท. ด้านขวามือ) สหภาพยุโรปยังไม่อนุญาตให้ใช้คำว่า 100% Organic หรือ อินทรีย์ 100% บนฉลากสินค้าด้วย ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อื่นที่สหภาพยุโรปยอมรับ ได้แก่ ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แคนาดา (เฉพาะที่ผลิตในประเทศแคนาดา) และระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา (เฉพาะที่ผลิตในประเทศสหรัฐอเมริกา)

1.4.5 มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา (National Organic Program – NOP) แผนงานเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ (NationalOrganic Program – NOP) ดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (United States Department of Agriculture – USDA) โดยระบบการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์นี้เริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อื่นที่ประเทศสหรัฐอเมริกายอมรับ ได้แก่ ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แคนาดา (จากผู้ผลิตทั่วโลก) และระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป (เฉพาะที่ผลิตในสหภาพยุโรป) โดยการแสดงตรามาตรฐานฯ ที่ยอมรับต้องแสดงคู่กับตรามาตรฐานฯ ของสหรัฐอเมริกาเสมอ

1.4.6 มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์ IFOAM หรือ IFOAM Accredited

สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements – IFOAM) ได้จัดทำโครงการรับรองระบบงานเกษตรอินทรีย์ IFOAM (IFOAM Accreditation Program) ภายใต้กรอบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ IFOAM ซึ่งปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกยอมรับเป็นเกณฑ์มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์ขั้นต่ำสินค้าอินทรีย์เพื่อการนำเข้า เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฮ่องกงสิงคโปร์ มาเลเซีย เป็นต้น

1.4.7 มาตรฐาน NOP (National Organic Program) คือระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของสหรัฐอเมริกาควบคุมโดยกระทรวงเกษตรสหรัฐ (USDA) เพื่อรับรองว่าผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์มีคุณภาพปลอดภัย และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตราสัญลักษณ์ USDA Organic เป็นที่ยอมรับทั่วโลก โดยครอบคลุมกระบวนการตั้งแต่การเพาะปลูก การจัดการ จนถึงการแปรรูป โดยต้องผ่านการตรวจสอบอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันการใช้สารเคมี สารพิษ และ GMO

1.4.9 ข้าวตามมาตรฐานอินทรีย์สากล EU (ยุโรป) และ NOP (สหรัฐอเมริกา) คือข้าวที่ผ่านการเพาะปลูกและการผลิตที่เข้มงวด ห้ามใช้สารเคมีสังเคราะห์ ปุ๋ยเคมี และยาฆ่าแมลงทุกชนิด โดยเน้นการจัดการดินและระบบนิเวศตามธรรมชาติ ได้รับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานที่ได้รับอนุญาต เพื่อความปลอดภัยสูง

1.4.8 การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร คือ กระบวนการวางแผน พัฒนา จัดหา จัดเก็บ แบ่งปัน และใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูกตลอดปี ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง โดยเน้นการใช้น้ำตามความต้องการพืชจริง (Smart Farming/Irrigation) ลดการสูญเสีย จัดการคุณภาพน้ำและสร้างความมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อความมั่นคงด้านน้ำ

1.5 วิธีการประเมินผล

1.5.1 กรอบแนวคิดในกำรประเมินผล

1) รูปแบบของงานประเมินผล ประยุกต์จากแนวคิดและทฤษฎีการประเมินผล ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) เปรียบเทียบกับเกณฑ์กำหนดมาคิดค่าคะแนน เพื่อวิเคราะห์ความสำเร็จของโครงการ

(1) การบริหารจัดการ (Management) พิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการโครงการและวิสาหกิจชุมชน การประสานงาน และการติดตามกำกับงาน การดำเนินงานตามแผน ซึ่งนำไปสู่มิติประสิทธิภาพ

(2) ปัจจัย (Inputs) พิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวกับ ทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ งบประมาณ จำนวนองค์ความรู้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ซึ่งนำไปสู่มิติประสิทธิภาพ

(3) ผลได้ (Outputs) พิจารณาในส่วนของผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากกิจกรรมต่าง ๆ ของแผนงาน ได้แก่ การเพิ่มศักยภาพการผลิตโคเนื้อและระบบโลจิสติกส์ครบห่วงโซ่อุปทาน และขยายโอกาสทางการตลาดซึ่งนำไปสู่มิติประสิทธิผล

(4) ผลลัพธ์เบื้องต้น (Result Outcomes) ซึ่งเป็นผลลัพธ์ระยะสั้นที่วัดได้ภายใน 2 ปี โดยพิจารณาในส่วนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นผลของกิจกรรมของแผนงาน เช่น การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ การรับรองมาตรฐาน และแผนการตลาดระยะยาว ซึ่งนำไปสู่มิติประสิทธิผล

2) ประเภทของงานประเมินผล เนื่องจากโครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรผู้ปลูกข้าวสู่การรับรองมาตรฐานอินทรีย์สากล EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ มีระยะในการดำเนินงาน 4 ปี ดังนั้น จึงเป็นการประเมินผลระหว่างมีโครงการโดยการประเมินผลแบบมุ่งเน้นผลงานในมิติประสิทธิภาพและประสิทธิผลโครงการ แผนแบบของงานประเมิน เป็นการเปรียบเทียบ ผลการดำเนินงานตลอดจนผลลัพธ์ของโครงการกับเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนด ซึ่งเป็นการพิจารณาร่วมกันกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

1.5.2 ประเด็นและตัวชี้วัด

จากรูปแบบการประเมินผลดังกล่าว กำหนดกรอบแนวคิดในการประเมินผล นำมาสร้างเป็นประเด็นและตัวชี้วัดในการประเมินผล โดยใช้การเปรียบเทียบกับเป้าหมายของโครงการหรือเกณฑ์ตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดตัวชี้วัด เกณฑ์ และน้ำหนักการประเมินผลเป็นไปตามมติการประชุมชี้แจงแนวทางการประเมินผล ซึ่งเป็นการพิจารณาร่วมกันกับผู้ที่มีส่วนได้ ส่วนเสียโดยตรงของโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1 ประเด็นตัวชี้วัด

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การวัด
1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs)		
1.1 งบประมาณ	- ร้อยละของงบประมาณที่เบิกจ่าย	- ร้อยละ 80
1.2 สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ	- จำนวนสมาชิกเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอย่างน้อย 90 ราย
1.3 องค์ความรู้	- ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผ่านการอบรมการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล EU/NOP	- ร้อยละ 80
	- จำนวนหลักสูตรที่จัดอบรม	- 3 หลักสูตร
2. กิจกรรม (Activities)		
2.1 กิจกรรมการพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล		
1) ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการ/การประชาสัมพันธ์โครงการ	- จำนวนสมาชิกที่ได้รับชี้แจงแนวทางการดำเนินโครงการ	- 100 ราย
2) การอบรมพัฒนาทักษะกลุ่มผู้ปลูกข้าว	- จำนวนครั้งในการจัดอบรมพัฒนาทักษะ - จำนวนสมาชิกที่ได้รับการอบรม	- จำนวน 3 ครั้ง - 100 ราย
3) ยื่นขอรับการรับรองและเข้าร่วมการตรวจรับรองมาตาฐานอินทรีย์สากล	- จำนวนสมาชิกที่ยื่นขอรับการรับรองและเข้าร่วมการตรวจรับรองมาตาฐานอินทรีย์สากล	- ตามเป้าหมายของโครงการ

ตารางที่ 1.1 ตัวชี้วัด (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การวัด
4) การยกระดับคุณภาพสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล EU/NOP	- ผลการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล EU/NOP	- ตามเป้าหมายของโครงการ
2.2 กิจกรรมการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	- จำนวนบ่อ	จำนวน 8 บ่อ
3. ผลผลิต (Outputs)		
3.1 เกษตรกรที่เข้าร่วม	- จำนวนเกษตรกรเข้าร่วม	- อย่างน้อย 90 ราย
3.2 พื้นที่เกษตรกรรมอินทรีย์มาตรฐานสากล EU/NOP	- จำนวนพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	- จำนวนอย่างน้อย 1,500 ไร่
3.3 พื้นที่รับรองมาตรฐานอินทรีย์สากล อินทรีย์มาตรฐานสากล EU/NOP	- จำนวนพื้นที่ได้รับรองมาตรฐานอินทรีย์สากล	- จำนวนอย่างน้อย 1,200 ไร่
3.4 ผลการตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์มาตรฐานสากล EU/NOP	- จำนวนเกษตรกรที่ผ่านการรับรอง	- ตามเป้าหมายของโครงการ
3.5 การบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์	- ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น	- ตามเป้าหมายของโครงการ
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)		
4.1 ความรู้ความเข้าใจ	- ระดับความรู้ความเข้าใจหลังได้รับอบรมการพัฒนาพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล EU/NOP	- ระดับมาก
4.2 ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	- จำนวนเกษตรกรที่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์	- ร้อยละ 80
4.1 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น	- มีรายได้เพิ่มขึ้น	- เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 10

ตารางที่ 1.1 ตัวชี้วัด (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การวัด
5. ทัศนคติและความพึงพอใจ	- ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อภาพรวมโครงการ	ระดับมาก

1.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) วิธีการรวบรวมข้อมูล ได้เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และสัมภาษณ์แบบกลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็น ซึ่งมีคำถามทั้งคำถามปลายปิด (Close – ended question) และคำถามปลายเปิด (Open - ended - question) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

2) แหล่งข้อมูล แบ่งเป็น 2 แหล่ง ดังนี้ (1) ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยกำหนดจำนวนตัวอย่าง ดังนี้ (1.1) เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลหลักของหน่วยงานร่วมดำเนินการต่าง ๆ ในลักษณะการสัมภาษณ์และสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงาน แผนงาน และโครงการ ทัศนคติ ความพึงพอใจ ตลอดจนปัญหาในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 2 ราย (1.2) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ได้จากการสัมภาษณ์ประธานวิสาหกิจชุมชนและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในลักษณะการสัมภาษณ์และสอบถาม เพื่อสอบถามเกี่ยวกับผลที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ การนำไปปฏิบัติ ทัศนคติ ความพึงพอใจ และปัญหาในการเข้าร่วมโครงการนั้น ๆ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสำมะโน **(** Census **)** จำนวน 100 ราย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผล

16.1 ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้บรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์โครงการมากยิ่งขึ้น

16.2 ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของคณะกรรมการบริหารกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรฯ ในการพิจารณาสนับสนุนงบประมาณโครงการอื่นๆ ที่มีลักษณะโครงการที่คล้ายคลึงกันต่อไป

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

2.1 การตรวจเอกสาร

อดิศักดิ์ อ่ำเทศ และดวงกมล ป้านรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์ (2564) วารสารเกษตรพระจอมเกล้า เรื่อง ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมวิถีสู่สังคมเกษตรยั่งยืน เกษตรอินทรีย์ (organic agriculture) เป็นการทาเกษตรที่มีหลักการเพื่อให้คงสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพมนุษย์ ซึ่งเป็นองค์รวมไม่สามารถแยกจากกันได้ ด้วยการจัดการระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และการหมุนเวียนของวงจรชีวภาพในสภาพของแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ มากกว่าการพึ่งปัจจัยจากภายนอก โดยเชื่อมโยงกับวิธีการปฏิบัติที่เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นในแต่ละชุมชนร่วมกับการพัฒนาประยุกต์ใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิทยาศาสตร์ในการสร้างความสมดุลที่เป็นธรรมต่อทุกสรรพสิ่ง ทาให้เกิดความแตกต่างในผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ซึ่งองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) และการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) ได้ร่วมกันกาหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในการเทียบเคียงมาตรฐานของแต่ละประเทศ (Moura et al., 2019) ในส่วนของประเทศไทยมีหน่วยงานที่ให้บริการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์หลายหน่วยงาน เช่น สานักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) สานักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) องค์กรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (อมน.) เป็นต้น และภาครัฐยังมีนโยบายสนับสนุนการทาเกษตรอินทรีย์โดยมีการกาหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการเพิ่มพื้นที่และจานวนเกษตรกรที่ทาเกษตรอินทรีย์ เพิ่มสัดส่วนตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ รวมทั้งยกระดับกลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านด้วยระบบรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม นาไปสู่การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นผู้นาในระดับภูมิภาคด้านการผลิต การบริโภค การค้าสินค้าและการบริการเกษตรอินทรีย์ที่มีความยั่งยืน และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล” (คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ, 2560) ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems) หรือ ระบบพีจีเอส เกิดขึ้นจากสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements, IFOAM) ได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกษตรกรรายย่อยไม่สามารถขยายช่องทางตลาดได้ จึงได้ร่วมกับเครือข่ายประเทศต่าง ๆ พัฒนาระบบพีจีเอสขึ้น และทดลองนาร่องใน 8 ประเทศตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา (IFOAM, 2014) เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชนบททาให้ผู้บริโภคภายในประเทศสามารถเข้าถึงอาหารอินทรีย์ในราคาที่สามารถซื้อได้ รวมทั้งเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศเกษตร ซึ่งระบบพีจีเอสเป็นระบบที่แตกต่างกับการตรวจรับรองจากหน่วยงานภายนอก โดยกระตุ้นให้ผู้ผลิตเกิดการพัฒนา การผลิตเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเกิดเครือข่ายระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค มีผลทาให้เกิดการวางแผนการผลิตตามตลาดต้องการ การรวมตัวเกษตรกรเป็นสังคมเกษตร เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งด้านรายได้ของเกษตรกร

ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค และเกิดสังคมที่เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองในที่สุด บทความนี้จึงต้องการนาเสนอให้เห็นประโยชน์ของการทาเกษตรอินทรีย์ ภายใต้ระบบพีจีเอสที่นาไปสู่วิถีสังคมเกษตรยั่งยืน อันจะเป็นตัวอย่างให้ชุมชนที่สนใจนาไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทพื้นที่

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2561) ประเมินผลโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ปี 2560 กรมการข้าวเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนโครงการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและขยายพื้นที่การผลิตข้าวให้ได้การรับรองตามมาตรฐานโครงการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ การตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น และการสนับสนุนเงินอุดหนุนเพื่อการปรับเปลี่ยนการผลิตข้าวสำหรับการประเมินผลในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิต และผลลัพธ์เบื้องต้นจากการดำเนินโครงการใช้ข้อมูลจากการสุ่มสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 380 รายใน 14 จังหวัด พบว่าสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในเบื้องต้น มีเกษตรกรสมัครเข้าร่วมโครงการใน 54 จังหวัด จำนวน 28,749 ราย คิดเป็นร้อยละ 143.75 สูงกว่าเป้าหมาย 8,749 ราย มีพื้นที่เข้าร่วมโครงการ 308,103.98 ไร่ หรือร้อยละ 102.70 ของเป้าหมาย 300,000 ไร่ ดำเนินการจัดอบรบความรู้ให้แก่เกษตรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรเตรียมความพร้อมเกษตรกร และหลักสูตรระบบควบคุมภายใน (Internal Control System:ICS) ครบตามเป้าหมายซึ่งภายหลังจากกรมการข้าวตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น มีเกษตรกรผ่านเกณฑ์การตรวจประเมิน 19,879 ราย หรือร้อยละ 69.15 ของเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมโครงการ คิดเป็นพื้นที่รวมทั้งสิ้น 203,043.35 ไร่ หรือร้อยละ65.90 ของพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการโดยเกษตรกร ร้อยละ 30.85 ที่ไม่ผ่านการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้นเนื่องจากแปลงที่เข้าร่วมโครงการบางพื้นที่อยู่ติดกับแปลงที่ใช้สารเคมีทางการเกษตรและไม่มีการปลูกพืชแนวกันชน รวมทั้งในบางพื้นที่เกิดปัญหาน้ำท่วม สาหรับการสนับสนุนเงินอุดหนุน ในการปรับเปลี่ยนการผลิตข้าวใช้สารเคมีสู่การผลิตข้าวระบบอินทรีย์ เกษตรกรได้รับเงินอุดหนุนแล้ว 19,788 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.54 ของผู้ที่ผ่านการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น ส่วนเกษตรกรอีก 91 ราย หรือร้อยละ 0.46 ยังไม่ได้รับเงินอุดหนุน เนื่องจากอยู่ในระหว่างการตรวจสอบข้อมูลพื้นที่ด้านประสิทธิภาพการผลิตของแปลงผลิตระบบอินทรีย์ เปรียบเทียบกับแปลงผลิตที่ใช้สารเคมีจากการสำรวจเกษตรกรในโครงการกรณีการผลิตข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 พันธุ์ กข6 และพันธุ์เล็บนก พบว่า ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่และต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของแปลงผลิตระบบอินทรีย์ต่ำกว่าแปลงผลิตระบบใช้สารเคมี โดยราคาผลผลิตที่เกษตรกรจาหน่ายได้ ในแปลงผลิตระบบอินทรีย์มีราคาสูงกว่าแต่เมื่อหักต้นทุนการผลิตมีผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ต่ำกว่าแปลงใช้สารเคมี เนื่องจากเป็นปีแรกที่อยู่ในระยะการปรับเปลี่ยนการผลิต แปลงผลิตระบบอินทรีย์จึงมีปริมาณผลผลิตที่ได้น้อยกว่าแปลงผลิตแบบใช้สารเคมี ในขณะเดียวกันจากการปรับเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยหรืออินทรียวัตถุบารุงดินแทน รวมทั้งการงดใช้ปุ๋ยเคมี หรือสารเคมีของระบบอินทรีย์ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง แต่เนื่องจากราคาจาหน่ายยังมีความแตกต่างไม่มาก เป็นสาเหตุหนึ่งที่ไม่จูงใจให้เกษตรกรสนใจทาข้าวอินทรีย์ และทำให้ผลตอบแทนสุทธิของแปลงผลิตระบบอินทรีย์ลดลง จากการตรวจเอกสารดังกล่าวสามารถนำมาปรับใช้เป็นข้อมูลเพื่อการประเมินผลโครงการ

พิมพ์ชนก สังข์แก้ว (2556) งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนต้นแบบข้าวอินทรีย์ กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และ 2) เพื่อพัฒนากลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายให้เป็นไปตามมาตรฐานเกษตร อินทรีย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยประกอบด้วย 2.1) เพื่อสร้างความตระหนักให้เกษตรกรหันมาผลิตข้าวอินทรีย์และกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่ม และ 2.2) เพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ ผลการดำเนินงานส่วนที่ 1 ทำให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานชุมชน ด้านการปลูกข้าวอินทรีย์ ซึ่งพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวส่วนใหญ่ยังคงมีการปลูกข้าวแบบเคมี และมีประสบการณ์ในการปลูกข้าวมายาวนาน มากกว่า 30 ปี ที่ผ่านมาประสบปัญหาขาดทุนเนื่องจากมีต้นทุนในการผลิตข้าวสูง ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน รวมถึงการผลิตข้าวแบบเคมีทำให้มีค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตรเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงได้มีการดำเนินงานวางแผนการดำเนินโครงการฝึกอบรม ซึ่งพบว่าในภาพรวมผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อ การจัดอบรมใน อับดับ 1 คือ หัวข้อ “การทำการเกษตรแบบธรรมชาติ” มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.49 รองลงมาคือ หัวข้อ “การทำเกษตรทฤษฎีใหม่และการผลิตปุ๋ยชีวภาพเพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี” มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.44 อับดับ 3 คือ หัวข้อ “การผลิตปุ๋ยแบบไม่พลิกกลับกอง วิศวกรรมแม่โจ้ 1” มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.41 อันดับ 4 คือ หัวข้อ “ข้อกำหนดมาตรฐานข้าวอินทรีย์” มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.34 และอันดับ 5 คือ หัวข้อ “การวิเคราะห์และปรับปรุงคุณภาพดินในนาข้าวเบื้องต้น” มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.03 การดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของการผลิตข้าวอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพดินในพื้นที่ของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมในพื้นที่นา นอกจากนี้ยังทำให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวได้เรียนรู้วิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารอินทรีย์โดยวิธีการที่ง่ายและสามารถนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ การดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตข้าวอินทรีย์ ได้มีการรวมกลุ่มการผลิตต่างๆ ที่จะช่วยสนับสนุนการผลิตข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ กลุ่มเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน และกลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาชุมชนต้นแบบการผลิตข้าวอินทรีย์ของชุมชนจะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยในหลายส่วน เช่น การพัฒนาสภาพพื้นที่การเกษตรให้เหมาะสมต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ การส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และประเด็นที่สำคัญคือ การพัฒนาด้านการตลาดข้าวอินทรีย์ให้แก่เกษตร ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือของหลายภาคส่วนต่อไป

2.2 แนวคิดและทฤษฎี

2.2.1 แนวความคิดการประเมิน ในระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน รูปแบบของการประเมินผลมี 3 รูปแบบ ได้แก่

(1) การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) หรือ การประเมินผลประสิทธิภาพ (Efficiency Evaluation) ซึ่งเน้นผลผลิตของหน่วยงานที่สัมพันธ์กับกระบวนการจัดทำกิจกรรมและทรัพยากรนำเข้ากระบวนการจัดทำกิจกรรม

การประเมินผลประสิทธิภาพ (Efficiency Evaluation) เป็นการศึกษาประสิทธิภาพของผลผลิตใน 4 มิติ การศึกษาประสิทธิภาพของผลผลิตใน 4 มิติ ได้แก่ เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เชิงเวลาและเชิงต้นทุน ส่วนการประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการศึกษาว่าประสิทธิภาพของผลผลิตที่แตกต่างไปจากแผนเกิดจากกระบวนการจัดทำกิจกรรมใดบ้าง โดยมองย้อนกลับจาก Outputs มายัง Activities

การประเมินผลกระบวนการมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเฉพาะในรูปแบบนี้ ได้แก่

- ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนว่าช่วยส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการได้ผลผลิต (Outputs) ของโครงการในระยะเวลาที่กำหนด
- ประเมินผลการจัดหาทรัพยากรในแต่ละขั้นตอนตามระยะเวลาที่กำหนด
- วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของโครงการที่มีต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมทั้งเชิงบวกและเชิงลบ
- เปรียบเทียบมูลค่าของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงานภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณ หน่วยงานภาคเอกชนที่สนับสนุนเงินอุดหนุน หน่วยงานคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของรัฐบาล และกลุ่มผู้พิทักษ์สิทธิ์ต่างๆขององค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น
- สำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณ หน่วยงานภาคเอกชนที่สนับสนุนเงินอุดหนุน หน่วยงานคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของรัฐบาล และกลุ่มผู้พิทักษ์สิทธิ์ต่างๆ ขององค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น

(2) การประเมินผลโครงการ (Project Evaluation) หรือ การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) เน้นผลลัพธ์ของหน่วยงานที่สัมพันธ์กับผลผลิตของหน่วยงาน โดยการประเมินผลโครงการเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Post-Project Evaluation) เน้นการวิเคราะห์ประสิทธิผล (Effectiveness) หรือผลลัพธ์ (Outcome) โดยศึกษาว่าการดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้หรือไม่เพียงใด และเกิดจากผลผลิตใดบ้าง มากน้อยเพียงใด

รูปแบบนี้ต่างจากการประเมินผลระหว่างโครงการ (On-going Evaluation) ในแง่ที่การประเมินผลโครงการ (Project Evaluation) โดยทั่วไปหมายถึงการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Post-Project Evaluation) ในขณะที่การประเมินผลระหว่างมีโครงการ ทำการประเมินผลเมื่อการดำเนินการไปได้เพียงครึ่งเวลาของโครงการ

การประเมินประสิทธิผลมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเฉพาะในรูปแบบนี้ ได้แก่

- ประเมินผลความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนด

- ประเมินผลโดยการวิเคราะห์ ต้นทุน – ประสิทธิผล ของโครงการ

- วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของโครงการที่มีต่อความสำเร็จของโครงการทั้งเชิงบวกเชิงลบ

(3) การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) ซึ่งเน้นผลลัพธ์ของหน่วยงานว่าช่วยในการตอบสนองความสำเร็จตามเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติมากน้อยเพียงใด การประเมินผลกระทบเน้นการวิเคราะห์ผลที่ได้รับต่อเนื่องจากประสิทธิผลของโครงการ โดยศึกษาว่าผลที่ได้รับจากการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการสามารถ “เป็นส่วนหนึ่งที่จะไปช่วยสนับสนุน” การบรรลุเป้าประสงค์การพัฒนาได้หรือไม่ เพียงใด

การประเมินผลกระทบเดิมเป็น “ประเมินผลกระทบหลังการดำเนินงาน” แต่ในระยะหลังการวางแผนพัฒนาเริ่มให้ความสนใจต่อ “การประเมินผลกระทบก่อนการดำเนินงาน” หรือ “Impact Assessment” ค่อนข้างมาก ทั้งการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment-EIA) และการประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment-SIA) ด้วยเหตุนี้จึงมีความแตกต่างระหว่าง Impact Evaluation และ Impact Assessment

การประเมินผลกระทบมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเฉพาะในรูปแบบนี้ ได้แก่

- ประเมินผลความสำเร็จตามเป้าหมายตามที่ยุทธศาสตร์ชาติกำหนด และประเมินผลกระทบของโครงการที่ให้ผลตอบแทนที่แสดงความคุ้มค่าของภารกิจตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้

- วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของโครงการที่มีต่อความสำเร็จของแผนงานและผลสำเร็จของโครงการภายใต้แผนงานทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

2.2.2 ตัวแบบการประเมินผลโครงการ

การประเมินผลโครงการาในระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานส่วนใหญ่ใช้ตัวแบบประเมินความคุ้มค่า (Value – for – Money) ในการใช้จ่ายงบประมาณของโครงการของรัฐ ที่ประยุกต์ใช้ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) ซึ่งตัวแบบ Logic Model เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบ และเห็นภาพได้ชัดเจนที่นำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในการปฏิบัติงานของแผนงาน การจัดทำกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ (W.K. Kellogg Foundation, 2004: p1)

ตัวแบบเชิงตรรกะ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ทรัพยากรต่างๆ (Resources) เช่น คน เงิน การจัดการองค์การ และชุมชน ที่แผนงานสามารถจัดหาได้เพื่อดำเนินงาน หรือที่เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า (Inputs)

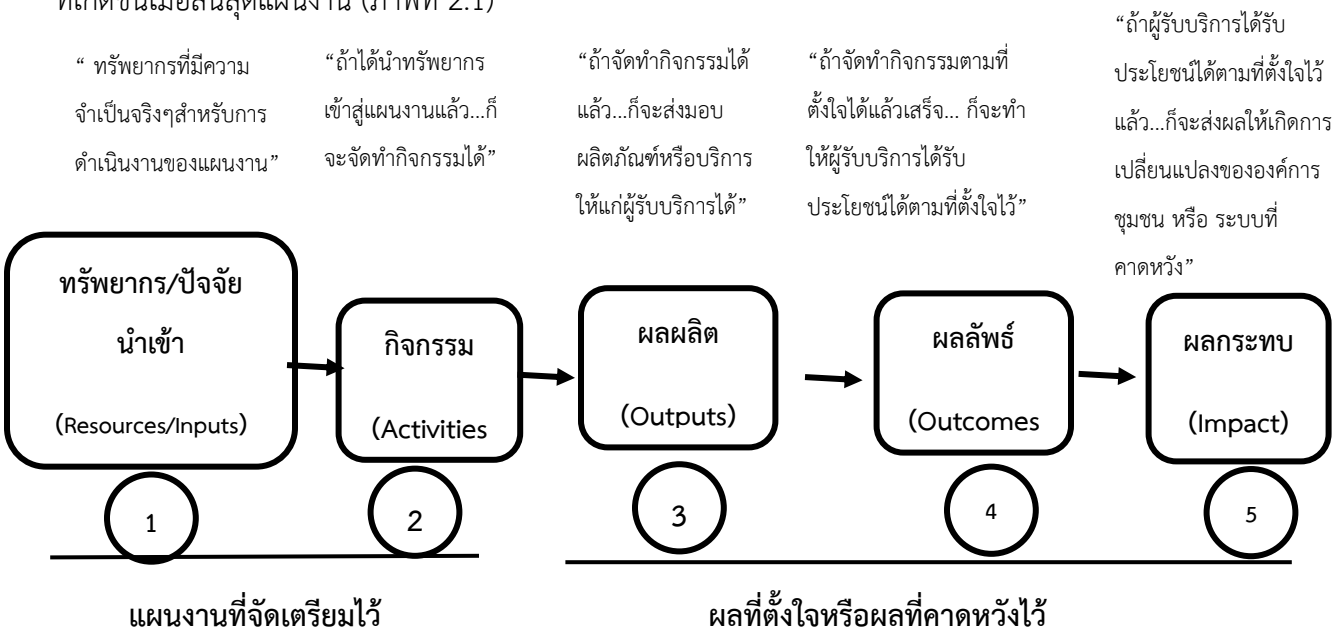
2) กิจกรรมของแผนงาน (Program Activities) เป็นสิ่งที่แผนงานจัดทำโดยใช้ทรัพยากรกิจกรรมเป็นทั้งกระบวนการ เครื่องมือ เหตุการณ์ เทคโนโลยี และการกระทำที่เนส่วนที่แผนงานตั้งใจจะทำกิจกรรมการพัฒนานี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องบรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ (outputs outcome and impacts)

3) ผลผลิต (Outputs) เป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการจัดกิจกรรมของแผนงานและอาจครอบคลุมถึงประเภท ระดับ และเป้าหมายของการบริหารที่ส่งมอบของแผนงาน

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ สถานภาพ และระดับของหน้าที่การงานของผู้มีส่วนร่วมในแผนงาน ผลลัพธ์ระยะสั้นวัดได้ภายใน 1 – 3 ปี ผลลัพธ์ระยะยาววัดได้ภายใน 4 – 6 ปี และนำไปสู่ผลกระทบได้ภายใน 7 – 10 ปี

5) ผลกระทบ (Impacts) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจที่เกิดขึ้นในองค์การ ชุมชน หรือระบบอันเป็นผลสืบเนื่องจากการจัดทำกิจกรรมของแผนงานที่ปรากฏในช่วง 7 – 10 ปี ของการดำเนินงานตามแผนงาน ซึ่งโดยปกติมักจะทำการประเมินผลกระทบเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนงาน

ตัวแบบเชิงตรรกะถือเป็นทฤษฎีหนึ่ง ที่นักประเมินผลเรียกว่า ทฤษฎีแผนงาน (Program Theory) เพราะว่าเน้นการอธิบายกระบวนการทำงานของแผนงานที่เป็นปัจจัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อผลสุดท้ายที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดแผนงาน (ภาพที่ 2.1)

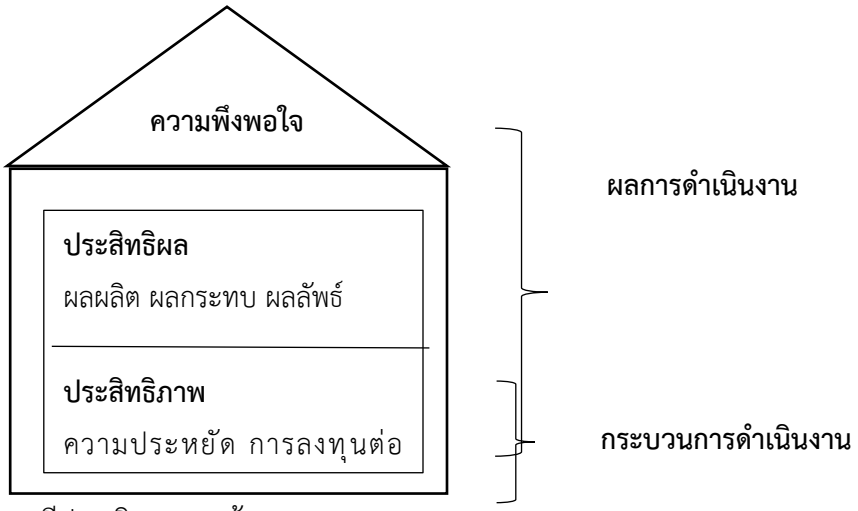
ที่มา: W.K.Kellogg Foundation (2004), p.3

ภาพที่ 2.1 ตัวแบบ Logic Model

2.2.3 ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน

ตัวชี้วัด คือสิ่งที่บอกคุณลักษณะในเชิงปริมาณหรือคุณภาพของสิ่งที่จะวัด โดยนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากสภาพจริงด้วยเครื่องมือที่กำหนดไว้ตามตัวชี้วัดนั้นๆ เพื่อมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์กำหนดการประเมินครั้งหนึ่ง ๆ จะใช้ตัวชี้วัดหลายตัวรวมกันเป็นผลการประเมินของประเด็นการประเมิน และสุดท้ายคือรวมเป็นผลของโครงการ ซึ่งตัวชี้วัดที่ดีควรมีลักษณะ มีความตรง มีความเที่ยง มีความเป็นกลาง มีความไว และใช้งานง่าย

ตัวชี้วัดมีแหล่งที่มาจากรูปแบบการประเมิน จากวัตถุประสงค์หรือองค์ประกอบของโครงการ จากความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมินหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จากประสบการณ์ของผู้ประเมิน จากการพิจารณาร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องและจากแหล่งตัวชี้วัดที่มีอยู่แล้ว ตัวชี้วัดในการวัดผลการดำเนินงานควรสะท้อนคุณภาพหรือความสำเร็จของการดำเนินงาน ซึ่งครอบคลุมทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยประสิทธิผลพิจารณาจากการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ส่วนประสิทธิภาพจะพิจารณาความสามารถของการใช้ทรัพยากรและกระบวนการปฏิบัติงาน (ศิริชัย กาญจวสี, 2562)

ที่มา: ศิริชัย กาญจวสี, ทฤษฎีประเมินผล : หน้า 142

ภาพที่ 2.2 ตัวชี้วัดกระบวนการและผลการดำเนินงาน

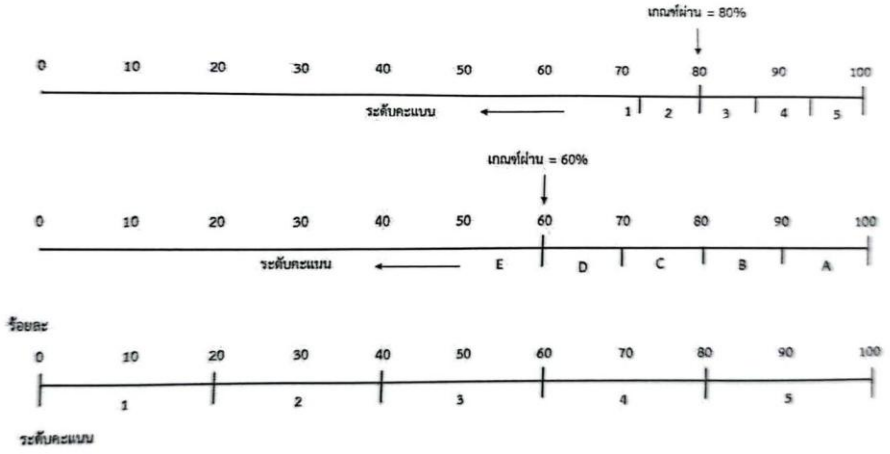
เกณฑ์ หมายถึง ระดับที่กำหนดไว้หรือมาตรฐานที่ควรจะเป็นเพื่อใช้ตัดสินใจ การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลนั้นถือว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก เนื่องจากเกณฑ์มาตรฐานสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับทั่วไปยังมีน้อย โดยเฉพาะเกณฑ์ทางสังคมศาสตร์หรือการประเมินโครงการต่างๆ มักจะมีข้อโต้แย้งเสมอ เกณฑ์การประเมินที่คุ้นเคยกันมาก โดยทั่วไปจะเป็นเกณฑ์การประเมินมากกว่า 2 ระดับ คือ จะมีตั้งแต่ 3 ระดับขึ้นไป ซึ่งเกณฑ์การประเมินมากกว่า 2 ระดับ คือ ตั้งแต่ 3 ระดับขึ้นไป เช่น ปรับปรุง – พอใช้ - ดี ตก - ผ่าน - ดี - ดีเยี่ยม หรือ น้อยที่สุด - น้อย - ปานกลาง - มาก - มากที่สุด โดยกำหนดค่าคะแนนเป็นตัวเลขให้ให้ตามลำดับตั้งแต่ 1 คนถึงจำนวนในระดับนั้น ๆ ถ้ามี 5 ระดับ ก็เป็น 1 2 3 4 5 ซึ่งในการกำหนดเกณฑ์ 5 ระดับ (สุวิมล ติรกานต์, 2550)

1) การกำหนดเกณฑ์โดยหาจุดผ่านหรือจุดกึ่งกลางที่เป็นตัวเลข เช่น ถ้ากำหนดจุดผ่านเกณฑ์ไว้ 80 % นั่นคือ จากจุดกึ่งกลางหรือจุดผ่าน 80% ในทางมากยังมีอีก 20% แบ่งเป็น 3 ส่วน จะได้ส่วนละประมาณ 6.66 จึงจะกำหนดให้ระดับผ่านหรือ 3 คะแนน อยู่ระหว่าง 80.00 – 86.66% = 3 คะแนน 86.67% - 93.66% = 4

คะแนน 96.67% - 100% = 5 คะแนน ส่วนในทางน้อยจะได้ ร้อยละ 79.99% - 73.34% = 2 คะแนน และต่ำกว่า 73.34% = 1 คะแนน

2) การกำหนดช่วงห่างแต่ละช่วงเท่ากัน ยกเว้นช่วงคะแนนต่ำสุดหรือในบางกรณีสูงสุดยาวกว่าช่วงอื่น เช่น การประเมินผลการเรียน ซึ่งกำหนดเกณฑ์ผ่าน 60% โดยเกณฑ์ที่กำหนดเป็นเกรด 5 ระดับ ได้แก่ A B C D E หรือ 4 3 2 1 0

3) กรณีที่จะทำให้ทุกช่วงเท่ากันหมด จะได้เมื่อนำปริมาณทั้งหมดนำมาหารด้วยจำนวนระดับ เช่น 100% 5 ระดับ จะได้ระดับละ 20%

ที่มา: พิสนุ ฟองศรี, เทคนิควิธีการประเมินโครงการ : หน้า 176 – 177

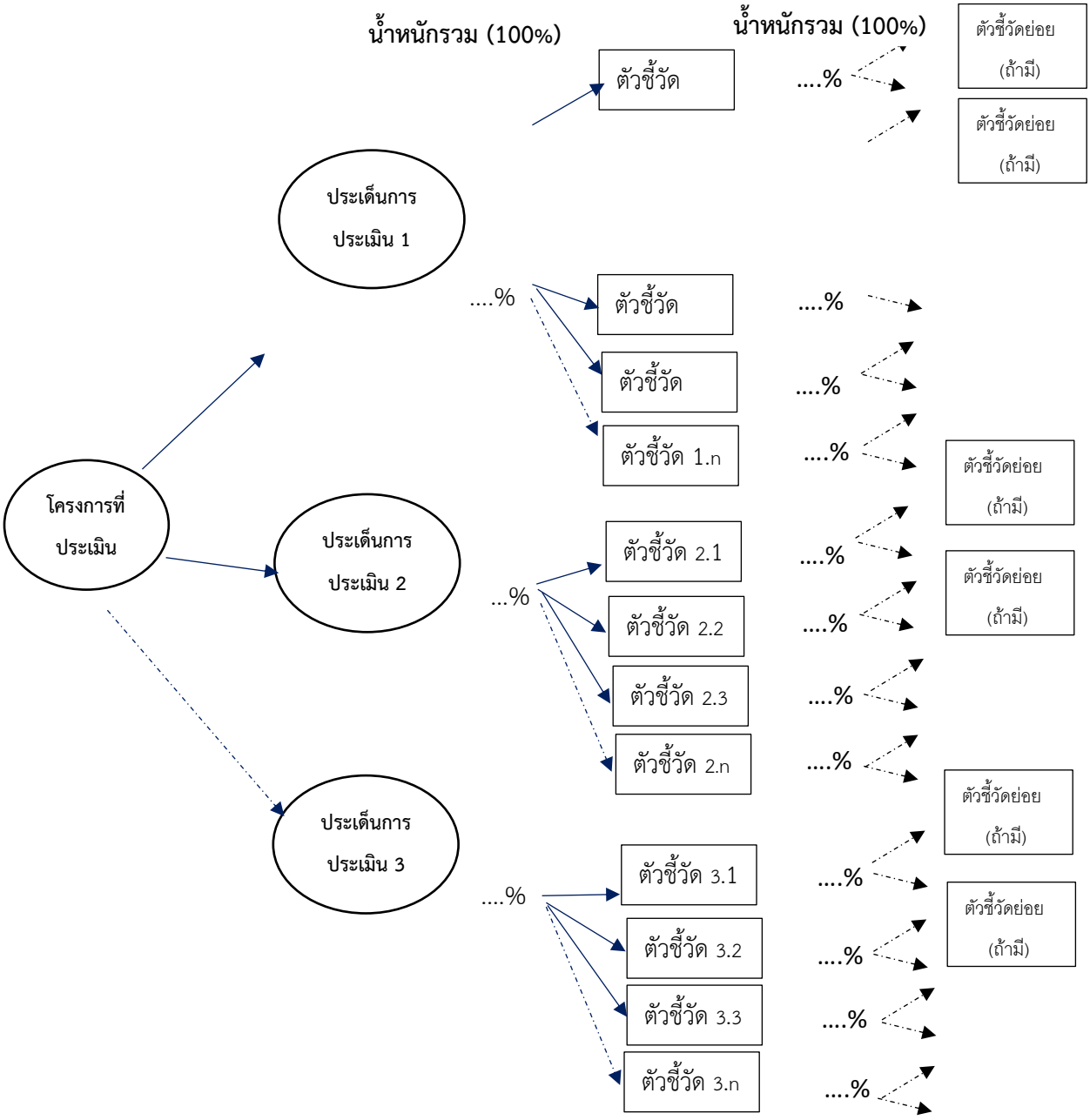
ภาพที่ 2.3 การกำหนดเกณฑ์ 5 ระดับจากจุดผ่าน 80% 60% และเกณฑ์ 5 ระดับให้ช่วงห่างเท่ากัน

2.2.4 การกำหนดค่าน้ำหนักในการประเมิน

ค่าน้ำหนัก (Weight) เป็นปริมาณหรือตัวเลขที่แสดงความสำคัญของตัวชี้วัดแต่ละตัว และประเด็นการประเมินแต่ละประเด็นของโครงการ ซึ่งจะช่วยให้สารสนเทศที่ได้จากผลการประเมินสอดคล้องกับสภาพความจริง และเพิ่มรายละเอียดในการประเมินทำให้ภาพรวมความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการในภาพรวมได้ชัดเจน

การประเมินโครงการถ้ากำหนดเฉพาะเกณฑ์การประเมินโดยไม่กำหนดค่าน้ำหนักก็จะทราบแต่เพียงว่าตัวชี้วัดใดผ่านเกณฑ์ประเมินเท่านั้น อีกทั้งยังทำให้ตัวชี้วัดสำคัญๆมีค่าเท่ากับตัวชี้วัดอื่นๆ วิธีการกำหนดค่าน้ำหนักในการประเมินโครการถ้าพิจารณาตามลำดับชั้นแล้ว ให้โครงการในภาพรวมเป็นชั้นที่ 1 ประเด็นการประเมินเป็นชั้นที่ 2 ตัวชี้วัดเป็นชั้นที่ 3 และตัวชี้วัดย่อย (ถ้ามี) เป็นชั้นที่ 4 โดยให้ภาพรวมของโครงการมีค่าน้ำหนัก 100% แล้วจะแบ่งไปให้ประเด็นการประเมินแต่ละประเด็นรวมกันได้เท่ากับ 100% แต่ละประเด็นการประเมินมีค่าน้ำหนัก 100% แล้วจะแบ่งไปให้ประเด็นการประเมินแต่ละประเด็นรวมกันได้เท่ากับ 100% แต่ละประเด็นการ

ประเมินมีค่าน้ำหนักเท่าใดก็แบ่งไปให้ตัวชี้วัดของประเด็นการประเมินนั้นๆ รวมของตัวชี้วัดทุกตัวในประเด็นนั้น ๆ แล้วจะได้เท่ากับค่าน้ำหนักของประเด็นการประเมินนั้น และตัวชี้วัดใดมีตัวชี้วัดย่อยด้วยก็จะแบ่งให้ตัวชี้วัดย่อยรวมแล้วได้เท่ากับค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดหลักนั้น (พิสนุ ฟองสี, 2549) (ภาพ 4)

ที่มา: ประยุกต์จากเทคนิควิธีประเมินโครงการ, พิสนุ ฟองสี, 2549

ภาพที่ 2.4 แนวทางการกำหนดค่าน้ำหนักในการประเมินโครงการ

บทที่ 3
สภาพทั่วไป

3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3.1.1 แนวคิดและความเป็นมา

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าว มีตลาดล่วงหน้า มีความตั้งใจและมีความพร้อมในการปรับเปลี่ยนมาผลิตข้าวอินทรีย์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลเพื่อการส่งออก ทั้งยังเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ผลิตข้าวอินทรีย์มาเป็นเวลา 10 กว่าปี แต่ยังขาดองค์ความรู้ในกระบวนการผลิต เก็บรักษาและอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลผลิตข้าวอินทรีย์ที่มีมาตรฐานตามข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล และการจัดเตรียมเอกสารในการยื่นขอรับการรับรองมาตรฐานสากล จึงจำเป็นจะต้องมีทีมที่ปรึกษาให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหาและกำกับดูแลการผลิตเป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว ซึ่งจะทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นและเมื่อสิ้นสุดโครงการฯ จะสามารถจ่ายค่าตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์สากลได้ด้วยตนเอง และการที่มีตลาดซื้อล่วงหน้าชัดเจนทำให้เกษตรกรสามารถกำหนดจำนวนพื้นที่ผลิตข้าวอินทรีย์ว่าควรมีจำนวนเท่าใด นอกจากนี้การผลิตข้าวอินทรีย์จำเป็นจะต้องมีการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอแก่การเพาะปลูก ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่ดำเนินโครงการอยู่นอกเขตชลประทาน จึงจำเป็นต้องจัดทำกิจกรรมบริหารจัดการน้ำโดยวิธีเติมน้ำใต้ดินระดับตื้นในพื้นที่นาอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม เพื่อบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอกับพื้นที่เพาะปลูกข้าวอินทรีย์ของโครงการฯ เป็นการลดต้นทุนการผลิตเพื่อจะให้มีศักยภาพการผลิตทัดเทียมกับคู่แข่งทางการค้า อนึ่งกิจกรรมการบริหารจัดการน้ำใต้ดินที่จะดำเนินการนี้ มีอายุการใช้งานถึง 10 ปี จึงเป็นความคุ้มค่าอย่างยิ่งที่หน่วยงานของรัฐควรให้การสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3.1.2 การบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการกลุ่มได้กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ไว้ดังนี้

1. ผู้จัดการ ICS เป็นตำแหน่งอาวุโสในองค์กร มีอำนาจและความสามารถในการจัดการตลอดจนมีทักษะและความเข้าใจในข้อบังคับและจัดการปฏิบัติตามข้อบังคับได้

1) ตรวจสอบคุณสมบัติของสมาชิก, อนุมัติสมาชิกใหม่ หรือหน่วยการผลิตใหม่หรือกิจกรรมในกลุ่ม
2) ดูแลพัฒนาขั้นตอน ICS , เอกสาร และการบันทึก รวมทั้งอนุมัติ AFL (กรอก AFL)
3) มอบหมายงานให้ผู้ตรวจภายใน, จัดทำกำหนดการตรวจและการดำเนินงานที่เหมาะสม
4) ตัดสินใจให้มีมาตรการตรวจสอบพิจารณาสถานะ/ดูแลกรณีที่เกิดข้อบกพร่อง
5) ประสานกับ CB หรือแจ้ง CB กรณีมีเรื่องด่วน
6) ดูแลตัดสินใจในส่วนผู้รับเหมาช่วงและจัดทำสัญญา

7) อบรมและประเมินศักยภาพของผู้ตรวจภายในทุกปี ตลอดจนตรวจสอบเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

8) เป็นตัวแทนกกลุ่มทำการประสานงานระหว่างกลุ่มเกษตรกรกับหน่วยงานอื่น ๆ

คุณสมบัติเบื้องต้นของผู้จัดการ ICS

- มีความรู้เกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพเกษตรกรอินทรีย์
- มีความรู้และความเข้าใจมาตรฐานทางเทคนิคสามารถพัฒนาระบบและแบบฟอร์มต่างๆได้
- สามารถใช้ภาษาถิ่นและภาษาในการสื่อสารกับ CB ได้
- เข้าใจหลักการเกษตรอินทรีย์และการตลาด

2. ที่ปรึกษากลุ่มด้านระบบ

- ส่งเสริมให้การสนับสนุนความรู้ด้านมาตรฐานข้าวอินทรีย์ แผนควบคุมการผลิต เทคโนโลยีการผลิต และระบบควบคุมภายในให้กลุ่มเกษตรกร
- ให้คำปรึกษากลุ่มเกษตรกรในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการผลิต และติดตามผลการแก้ไข

3. ผู้ประสานงานระบบควบคุมภายใน/ ทีมเอกสาร (Documentation office)

- จัดทำ แก้ไขเอกสารคู่มือการจัดการระบบควบคุมภายใน (คม-1) และแบบฟอร์ม (บฟ-1 ถึง บฟ-8)
- ขึ้นทะเบียนสมาชิก และจัดเก็บใบสมัครสมาชิกกลุ่ม ทะเบียนเกษตรกรและลงบันทึกผลการฝึกอบรม
- การควบคุมเอกสารและบันทึกของกลุ่ม ผลการฝึกอบรม การควบคุมปัจจัยการผลิตต่างๆ ผลการประชุมคณะกรรมการรับรอง เป็นต้น
- ร่วมกับผู้จัดการ ICS ประเมินความเสี่ยงสำหรับแปลงใหม่ ก่อนรับเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม

คุณสมบัติเบื้องต้น

1. อ่านออกเขียนได้
2. มีความรู้ในเรื่องระบบควบคุมภายใน ระบบเอกสาร การตรวจแปลง และกระบวนการรับรองการผลิตข้าวอินทรีย์ของสมาชิก
3. มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร
4. ได้รับการอบรมในเรื่องวิธีการตรวจสอบแปลง

4. ผู้ตรวจสอบแปลงภายใน

ทางวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม ได้จัดให้มีผู้ตรวจภายในเกษตรอินทรีย์จำนวน 8 คน ซึ่งจำนวนดังกล่าวเพียงพอที่จะดำเนินการตรวจสอบภายในเกษตรกรสมาชิกทุกรายได้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ตรวจภายใน

1. ผู้ตรวจภายในต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระบวนการตรวจรับรอง มาตรการในกรณีที่พบเกษตรกรที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจภายใน

2. ต้องเข้าร่วมการฝึกอบรมผู้ตรวจภายในเกษตรอินทรีย์ที่กลุ่ม/องค์กรหรือบริษัทที่ตนเป็นสมาชิกอยู่อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3. ตรวจเยี่ยมแปลงนาทุกแปลง ตลอดจนสถานที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเก็บอุปกรณ์, ยุ้งฉางของสมาชิก ตลอดจนจัดทำรายงานการตรวจภายในของเกษตรกรที่ผู้ตรวจฯเป็นผู้รับผิดชอบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4. ต้องรายงานสิ่งที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Not Complied) ที่พบในระหว่างการตรวจ ลงในรายงานการตรวจสอบภายในทุกครั้ง และหากคณะกรรมการพิจารณาการตรวจสอบภายในฯ มีข้อสงสัยหรือเห็นว่ารายงานการตรวจสอบภายในนั้นไม่สมบูรณ์ สามารถจัดส่งให้กับผู้ตรวจสอบภายในนำไปแก้ไขให้สมบูรณ์ใหม่ได้

5. คณะกรรมการผู้พิจารณาสถานะ

1) ควบคุมคุณภาพและให้คำแนะนำในการทำงานของผู้ตรวจสอบภายใน

2) พิจารณาใบสมัครของสมาชิกที่ขอเข้าร่วมโครงการ, การผลิตแบบอินทรีย์รายใหม่

3) ตรวจและประเมินความถูกต้อง สมบูรณ์ของรายงานการตรวจภายในที่จัดทำขึ้นโดยผู้ตรวจภายใน และลงนามก่อนที่จะจัดส่งรายงานการตรวจสอบภายในนี้ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการรวบรวมจัดทำเป็นตารางแสดงรายชื่อเกษตรกรตามรายละเอียดที่ CERES ได้กำหนดให้

4) ให้การพิจารณาสถานภาพการผลิตของของสมาชิกรายบุคคลและรายแปลงตามรายงานการตรวจภายในของผู้ตรวจภายในจัดทำเอกสารการจัดการเกษตรอินทรีย์ตามแบบฟอร์มที่ได้รับจาก CERES

- ยินยอมลงนามในเอกสารยืนยันการปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อนของกรรมการพิจารณาภายใน
- ต้องเข้าร่วมการฝึกอบรมการพิจารณารายงานและให้สถานะที่กลุ่ม/องค์กรหรือบริษัทที่ตนเป็นสมาชิกอยู่อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

คุณสมบัติ

1. อ่านออกเขียนได้
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานข้าวอินทรีย์ แผนการผลิต คู่มือและกฎระเบียบภายในกลุ่ม
3. มีความน่าชื่อถือเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกกลุ่ม
4. ได้รับการอบรมในเรื่องของวิธีการตรวจสอบแปลง
5. ต้องไม่เป็นพ่อแม่ ลูก พี่น้องกับผู้ตรวจสอบแปลง

6. สมาชิกของกลุ่ม

- ดำเนินการผลิต และปฏิบัติตามวิธีการมาตรฐานข้าวอินทรีย์ แผนควบคุมการผลิต คู่มือและกฎระเบียบของกลุ่ม

- บันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานและกิจกรรมต่าง ๆ ในการเพาะปลูกและจัดเก็บบันทึกไว้เพื่อการตรวจสอบ

- รายงานความไม่สอดคล้องต่าง ๆ ทีมีผลต่อความไม่ปลอดภัยของผลผลิตและความไม่สอดคล้องกับวิธีการมาตรฐานและกฎระเบียบของกลุ่ม

- ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบแปลงภายในกลุ่มหรือการตรวจสอบโดยหน่วยรับรองภายนอก

3.1.3 การเข้าร่วมโครงการของสมาชิกกลุ่ม

1. การรับสมัครและการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทีมที่ปรึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหมและองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครเกษตรเข้าร่วมโครงการ โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม สมาชิกที่เข้าใหม่ทุกรายต้องกรอกใบสมัครซึ่งทางกลุ่มได้จัดทำเป็นแบบฟอร์มไว้ เพื่อให้สมาชิกใหม่แสดงความเจตจำนงที่ต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่มและยินดีที่จะปฏิบัติตามข้อตกลง กฎระเบียบต่างๆของกลุ่ม โดยเฉพาะกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเกษตรอินทรีย์

2. ขั้นตอนการพิจารณาสมาชิกใหม่

1. เปิดรับสมัครสมาชิกใหม่ พร้อมอบรมสมาชิกใหม่ หลังประชุมใหญ่สามัญประจำปี ถึง 30 เมษายนของทุกปีตรวจสอบคุณสมบัติ โดยการเยี่ยมเยือนสมาชิก ในขั้นตอนแรก พิจารณารับสมาชิกโดย ผู้จัดการ ICS

2. สมัครและทำสัญญาการเป็นสมาชิกได้ที่ทำการวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม โดยผู้จัดการ ICS เป็นผู้ลงรายมือชื่อ เอกสารรับรองการเป็นสมาชิกใหม่และการจัดการในช่วงระยะเวลาปรับเปลี่ยน ต้องผ่านระยะเวลาการปรับเปลี่ยน 3 ปี (36 เดือน) ถึงจะได้รับการรับรองสถานะอินทรีย์และรับซื้อผลผลิตได้

3.รับการตรวจสอบภายในเต็มรูปแบบประจำปี

4.อัพเดตรายชื่อสมาชิก ประเมินผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ ผ่านการพิจารณาโดยผู้จัดการ ICS ผู้จัดการ ICS รายงานให้ CB รับทราบและอนุมัติสถานะ

5.ตรวจสอบวิธีจัดแยกสถานะผลผลิต ระหว่างอินทรีย์และปรับเปลี่ยน

2.1 หลักฐานที่ใช้ในการสมัคร

- สำเนาบัตรประชาชน
- สำเนาทะเบียนบ้าน
- สำเนาเอกสารสิทธิ์ (ที่ดิน,ที่ทำกิน)

2.2 คุณสมบัติเบื้องต้นของเกษตรกร(สมาชิกกลุ่ม)

- มีรายได้จากการผลิตน้อยกว่า EUR 25,000 หรือ มีพื้นที่น้อยกว่า 5 hectares
- มีการจัดการผลิตโดยแรงงานภายในครอบครัวเป็นหลัก
- มีระบบการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีที่เรียบง่าย และ ต้นทุนต่ำ โดยใช้เครื่องมือหรือวิธีการที่ไม่ซับซ้อน
- มีข้อจำกัดในการทำการตลาดสินค้าอินทรีย์โดยตัวเอง
- มีข้อจำกัดในการจัดเก็บและแปรรูปสินค้า
- พื้นที่การผลิตอยู่ในแหล่งที่ใกล้เคียงกับสมาชิกกลุ่ม

2.3 การประเมินสมาชิกใหม่เบื้องต้น

2.3.1 การเลือกสถานที่และเลือกพื้นที่ปลูก : สมาชิกกลุ่มของกลุ่มจะเลือกสถานที่ทำนา โดยพิจารณาปัจจัยขั้นต่ำดังนี้

1) เกษตรกรรายย่อยรวมตัวกันผลิตในพื้นที่ติดต่อกันเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะ หากเป็นพื้นที่ขนาดเล็กควรอยู่ในภูมิประเทศที่เหมาะสม

2) รายได้ต่อครัวเรือน

4) เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติค่อนข้างสูง

5) พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม โรงเก็บสารเคมีคอกสัตว์ หรือที่ทิ้งขยะมาก่อน และห่างไกลจากแหล่งมลพิษ หรือมีโลหะหนักตกค้าง

6) ไม่เป็นพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีในปริมาณมากติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือพบว่าดินและน้ำมีสารปนเปื้อนสูงต้องการต้องการปลูกข้าวโดยวิธีเกษตรอินทรีย์ต้องใช้ช่วงเวลาปรับเปลี่ยนหลายฤดูจนแน่ใจว่าปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

7) เป็นพื้นที่ที่ห่างจากถนนที่มีรถยนต์วิ่งหนาแน่น

2.3.2 กำหนดให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะ

โดยผู้จะเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มจะได้รับการประเมินความเสี่ยงเพื่อพิจารณาปัจจัยดังกล่าวประกอบก่อนการเข้าเป็นสมาชิก (แบบประเมินความเสี่ยงสำหรับแปลงใหม่)

2.4 การลงนามสัญญาการผลิตกับเกษตรกร

หลังจากการประเมินความเสี่ยงแล้วกลุ่มจะทำการลงนามสัญญาการผลิตกับเกษตรกร โดยมีเนื้อหาดังนี้

1) วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม ได้ขอรับสมัครกับทาง CERES เพื่อขอการรับรองตามมาตรฐาน: (มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป, สหรัฐอเมริกาและแคนาดา)

3) สมาชิกเกษตรกรไม่จำเป็นต้องถือใบรับรองฯนี้ด้วยตนเอง

4) สมาชิกเกษตรกรยินดีที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ตามแนบในภาคผนวกของสัญญานี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและสิ่งแวดล้อม, ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตลอดจนไม่จัดส่งผลผลิตที่ผสมกันระหว่างอินทรีย์และผลผลิตทั่วไปเข้าด้วยกัน

5) สมาชิกเกษตรกรจะบันทึกการปฏิบัติต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการเกษตร, การเก็บเกี่ยว, การจัดเก็บและจำหน่าย ตลอดจนเก็บเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัจจัยการผลิตในฟาร์ม การจำหน่ายผลผลิตไว้

6) สมาชิกเกษตรกรยินยอมให้ผู้ตรวจจาก CERES และผู้ถือใบรับรองเข้าตรวจเยี่ยมฟาร์ม, สถานที่ และเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการรับรองมาตรฐาน ไม่ว่าจะได้มีการแจ้งหรือไม่แจ้งล่วงหน้าก็ตาม

2.5 การรับสมาชิก/ทำสัญญา

2.5.1 เกษตรกรรายที่ต้องการเข้าร่วมเป็นผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ของกลุ่มต้องแจ้งแปลงนาและพื้นที่ครอบครองทั้งหมด เกษตรกร 1 ราย เป็นเกษตรกรมีพื้นที่ไม่เกิน 5 เฮกตาร์ รายรับไม่เกิน 2,500 ยูโร สมาชิกต้องอยู่ในพื้นที่เดียวกัน สมาชิกแต่ละรายเป็นสมาชิกกลุ่มเพียงกลุ่มเดียวแต่ละผลิตภัณฑ์

2.5.2 ผู้จัดการ ICS หรือผู้ประสานงานระบบควบคุมภายใน สอบถามเพื่อพิจารณา ทัศนคติความตั้งใจของเกษตรกรต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ รวมทั้งพิจารณาพื้นที่ผลิตของสมาชิกว่าอยู่บริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่การของผลิตกลุ่ม พร้อมคำอธิบายรายละเอียดกฎระเบียบของกลุ่ม

2.5.3 ผู้ประสานงานระบบควบคุมภายใน นำใบสมัครสมาชิกกลุ่ม (บฟ -1) ให้เกษตรกรกรอกข้อมูลพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

2.5.4 ผู้จัดการ ICS หรือผู้ประสานงานระบบควบคุมภายใน หรือผู้ที่ที่ได้รับมอบหมายทำการประเมินความเสี่ยงของแหล่งปลูก รายละเอียดตามแบบประเมินความเสี่ยงสำหรับแปลงใหม่ (บฟ -2)

2.5.5 ผู้ประสานงานระบบควบคุมภายใน ตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิก (บฟ -1)และสำเนาประจำตัวบัตรประชาชน ทำสัญญาการผลิตผู้จัดการICS ลงนามในสัญญา จากนั้นเพิ่มรายชื่อใหม่ในทะเบียนเกษตรกร (บฟ -3) และจัดเก็บเอกสารทั้งหมดของสมาชิกไว้ ณ ที่ทำการกลุ่ม

2.5.6 เมื่อเกษตรกรได้เข้าเป็นสมาชิกแล้ว เกษตรกรได้รับคู่มือการจัดการระบบควบคุมภายใน (คม – 1) แบบบันทึกเกษตรกร (บฟ -4)

เอกสารที่เกี่ยงข้อง

1. ใบสมัครสมาชิกกลุ่ม (บฟ -1)
2. แบบประเมินความเสี่ยงสำหรับแปลงใหม่ (บฟ 2)
3. ทะเบียนเกษตรกร (บฟ -3)
4. บันทึกเกษตรกร (บฟ -4)
5. คู่มือการจัดการระบบควบคุมภายใน (คม – 1)

2.6 แนวทางการพิจารณากรณีสมาชิกไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด

กรณีที่ตรวจพบการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานอินทรีย์ข้าว และ/หรือกฎระเบียบของกลุ่ม ซึ่ง กลุ่มมีการกำหนดบทลงโทษสมาชิก ดังนี้

2.7 การตักเตือน กรณีที่พบว่าสมาชิกของกลุ่มไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ข้าว และ/หรือกฎระเบียบ เช่น การใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีปราบศัตรูพืชในการผลิตข้าว ให้ผู้จัดการ ICS ดำเนินการตักเตือน หลังการนั้นให้สมาชิกของกลุ่มที่ถูกตักเตือนดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องที่พบให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดและรับการตรวจติดตามการแก้ไขข้อพกพร่องก่อนนำเสนอคณะกรรมการรับรองพิจารณาใหม่

2.8 การระงับการซื้อผลผลิต กรณีที่สมาชิกของกลุ่มไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ข้าว และ/หรือกฎระเบียบเป็นครั้งที่ 2 หรือพบสารตกค้างในผลผลิต หรือหากสมาชิกไม่สามารถทำการแก้ไขข้อบกพร่องภายในระยะเวลาที่กำหนดตามข้อ 4.2.1 กลุ่มจะงดการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรรายนั้น

2.9 การปรับลดสถานะ กรณีที่พบว่าสมาชิกของกลุ่มไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ข้าว และ/หรือกฎระเบียบ เช่น มีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีปราบวัชพืชและศัตรูพืชในการผลิตข้าวอยู่ ให้ประธานกลุ่มดำเนินการนำเสนอคณะกรรมการรับรองพิจารณาปรับลดสถานะให้กลับไปเป็น C

2.10 การยกเลิกการเป็นสมาชิกของกลุ่ม

กรณีที่สมาชิกของกลุ่มถูกระงับการซื้อผลผลิต และสามารถดำเนินการแก้ไขความสอดคล้องหรือกระทำผิดในประเด็นเดิมซ้ำอีก หรือสมาชิกต้องการลาออกจากกลุ่ม ให้**ผู้จัดการ ICS** ดำเนินการยกเลิกการเป็นสมาชิกของกลุ่ม และให้ผู้ประสานงานระบบควบคุมภายใน ขีดคร่อมรายชื่อสมาชิกคนดังกล่าวออกจากทะเบียนเกษตร(บฟ-3) พร้อมบันทึกสถานภาพปัจจุบันในทะเบียนเกษตรกร (บฟ-3) ว่ายกเลิกการเป็นสมาชิกของกลุ่ม

2.11 การแจ้งเกษตร ผู้จัดการ ICS แจ้งต่อเกษตรกรที่ถูกลงโทษด้วยวาจา ทางโทรศัพท์ หรือโดยวิธีการอื่นที่สะดวก จากนั้นผู้ประสานงานระบบควบคุมภายในบันทึกสถานภาพปัจจุบันของเกษตรกร ลงในทะเบียนเกษตรกร(บฟ-3)

2.12 การจัดการข้อร้องเรียน

หลังจากที่กลุ่มได้รับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการปลูกข้าว หรือข้อร้องเรียนเกี่ยวกับผลผลิต เช่น ข้อร้องเรียนจากพ่อค้าผู้รับซื้อ หรือจากหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับการพบสารต้องห้ามในผลผลิต ให้ผู้ประสานงานระบบควบคุมภายในลงในบันทึกร้องเรียน (บฟ-8) และดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวและจัดเก็บหลักฐานการดำเนินการแก้ไขทั้งหมดไว้ ประสานงานระบบควบคุมภายใน บันทึกร้องเรียน (บฟ-8)

3.2 ข้อมูลทั่วไปของการผลิตข้าวอินทรีย์ EU/NOP

การผลิตข้าวอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล จะดำเนินการจัดการขั้นตอนการผลิตอย่างมีระบบตั้งแต่การเตรียมพันธุ์จนถึงการเก็บเกี่ยวเพื่อให้มีความปลอดภัยต่อเกษตรกร สิ่งแวดล้อมและผลผลิตมีคุณภาพสินค้าเป็นที่ต้องการของตลาด โดยทีมที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ บ่มเพาะ แก้ไขปัญหาให้กับสมาชิกและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ เพื่อจะดำเนินการผลิตข้าวให้เป็นไปตามมาตรฐานข้าวอินทรีย์

3.2.1 กระบวนการผลิตและการควบคุมการผลิตข้าวอินทรีย์

1) การเลือกสถานที่และเลือกพื้นที่ปลูก สมาชิกของกลุ่มจะต้องเลือกสถานที่ทำนาโดยพิจารณาปัจจัยขั้นต่ำดังนี้

- เกษตรกรายย่อยรวมตัวกันผลิตในพื้นที่ติดต่อกันเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะ หากเป็นพื้นที่ขนาดเล็กควรอยู่ในภูมิประเทศที่เหมาะสม เช่น พื้นที่ติดภูเขา แม่น้ำ
- เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติค่อนข้างสูง
- พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม โรงเก็บสารเคมี คอกสัตว์ หรือที่ทิ้งขยะมาก่อน และห่างไกลจากแหล่งมลพิษ หรือมีโลหะหนักตกค้าง
- เป็นพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีในปริมาณมากติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือพบว่าดินและน้ำมีสารปนเปื้อนสูงต้องการต้องการปลูกข้าวโดยวิธีเกษตรอินทรีย์ต้องใช้ช่วงเวลาปรับเปลี่ยนหลายฤดูจนแน่ใจว่าปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง
- เป็นพื้นที่ที่ห่างไกลจากพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- เป็นพื้นที่ที่ห่างจากถนนที่มีรถยนต์วิ่งหนาแน่น
- กำหนดให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะ โดยผู้จะเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มจะได้รับการประเมินความเสี่ยงเพื่อพิจารณาปัจจัยดังกล่าวประกอบก่อนการเข้าเป็นสมาชิ

2) การคัดเลือกพันธุ์ สมาชิกของกลุ่มจะคัดเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ ให้ผลผลิตสูง ต้านทานโรค มีคุณภาพตรงตามที่ตลาดต้องการ และเจริญเติบโตเหมาะสมกับสภาพดินฟ้า อากาศ ที่ปลูก โดยส่วนใหญ่จะจัดหาด้วยการซื้อจากแหล่งที่เชื่อถือได้ หรือร้านที่มีมาตรฐานของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ศูนย์ข้าวชุมชน

- เป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตโดยวิธีเกษตรอินทรีย์

- เป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผ่านการเก็บรักษาโดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ แต่สามารถใช้สารสกัดจากพืช เช่น สารสกัดสะเดา เป็นต้น

3) การเตรียมดินปลูกและมีแผนการผลิต

(1) การเตรียมดิน สมาชิกจะไถพรวนและตากดิน เพื่อกำจัดโรคและแมลง และวัชพืช ควรเตรียมดินอย่างดี ถูกต้องตามหลักการเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นข้าว ลดปัญหาความรุนแรงของวัชพืชโดยเครื่องจักรกลขนาดเล็ก หรือแรงงานสัตว์ ไม่ใช้สารเคมีควบคุมวัชพืชร่วมกับการเตรียมดิน

(2) วิธีการปลูก สมาชิกจะนำพันธุ์พืชที่เตรียมไว้มาลงปลูกในแปลงปลูก ควรปลูกโดยวิธีปักดำ เพื่อลดปัญหาเรื่องวัชพืช การปักดำมีการเตรียมดินที่ดี สามารถควบคุมระดับน้ำในแปลง ต้นข้าวจะเติบโตล่วงหน้าวัชพืช ใช้ระยะปักดำ 20×20 ซม. จำนวนต้นกล้า 3-5 ต้นต่อจับ ต้นกล้าอายุประมาณ 25 วัน การใช้ระยะปักดำถี่กว่าปกติเพื่อเพิ่มจำนวนประชากรของต้นข้าวชดเชยการแตกกอเนื่องจากไม่ใช้ปุ๋ยเคมี พื้นที่ที่มีวัชพืชน้อย และขาดแคลนแรงงานปักดำอาจใช้วิธีปลูกแบบอื่นที่เหมาะสมได้ วิธีการหยอด ด้วยรถหยอดข้าวของกลุ่มที่มีให้บริการ จะใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน 10-12 กิโลกรัม/ไร่

(3) การจัดการดิน สมาชิกเพิ่มอินทรีย์วัตถุและจุลินทรีย์ในดินโดย ไม่เผาตอซัง ฟางข้าว และเศษวัสดุอินทรีย์ในแปลงนา เพราะจะเป็นการทำลายอินทรีย์วัตถุ และจุลินทรีย์ในดินที่มีประโยชน์ เพิ่มอินทรียวัตถุในดินโดยการปลูกพืชตระกูลถั่วและใช้อินทรียวัตถุที่เกิดขึ้นในไร่นาเป็นประโยชน์ต่อการปลูกข้าวไม่ควรปล่อยที่ดินให้ว่างช่วงก่อนปลูกข้าว และหลังเก็บเกี่ยวข้าว ควรปลูกพืชตระกูลถั่วคลุมดินป้องกันการสูญเสียหน้าดินโดยใช้วัสดุหรือปลูกพืชคลุมดิน หรือการไถพรวนดินอย่างถูกวิธี

4) การดูแลรักษาและควบคุมเรื่องน้ำ ปุ๋ย การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน

(4.1) การจัดการน้ำ สมาชิกของกลุ่มควรรักษาระดับน้ำให้เหมาะสมกับระยะการเจริญเติบโตของต้นข้าว

(4.2) การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หลังจากปลูกพืชแล้ว สมาชิกจะใส่ปุ๋ยเป็นระยะตามความเหมาะสมและความต้องการของพืชใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากธรรมชาติ เช่นปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักและปุ๋ยพืชสด ที่กลุ่มอนุญาตให้ใช้ ใช้น้ำหมัก และหรือสารอาหารพืชที่หมักเองหรือจากกลุ่มฯ ใช้แหนแดง น้ำหมักใบสะเดา มูลไก่เลี้ยงเอง มูลค้างคาว กากเมล็ดพืชอินทรีย์ ไม่คลุกสารเคมี ขี้เถ้าไม้ที่ไม่ได้มาจากโรงงานอุตสาหกรรมห้ามรมสารเคมี ใช้ ขี้เถ้าปูนขาว โดโลไมท์

(4.3) การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน สมาชิกของกลุ่มป้องกันศัตรูพืชแบบผสมผสาน โดยการสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืชเป็นระยะ และดำเนินการกำจัดอย่างถูกวิธี

(4.4) การควบคุมวัชพืช สมาชิกต้องเตรียมดินให้ดีและเลือกวิธีการปลูกข้าวเพื่อลดปัญหาวัชพืช หากระหว่างการเจริญเติบโตของข้าวให้ดำเนินการ

- ใช้ระดับน้ำควบคุมวัชพืช
- ใช้วัสดุคลุมดิน
- ถอนด้วยมือ
- ใช้เครื่องตัดหญ้าตัด
- ปลูกพืชหมุนเวียน

(4.5) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว

- ใช้ข้าวพันธุ์ต้านทาน
- ใช้วิธีการเขตกรรมเช่น กำหนดช่วงเวลาปลูกที่เหมาะสม ใช้อัตราเมล็ดและระยะปลูกที่เหมาะสมปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อตัดวงจรการระบาดของโรค และแมลงศัตรูข้าว รักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและธาตุอาหารของพืช จัดการน้ำให้เหมาะสมเพื่อต้นข้าวเจริญเติบโตดี สมบูรณ์และแข็งแรง

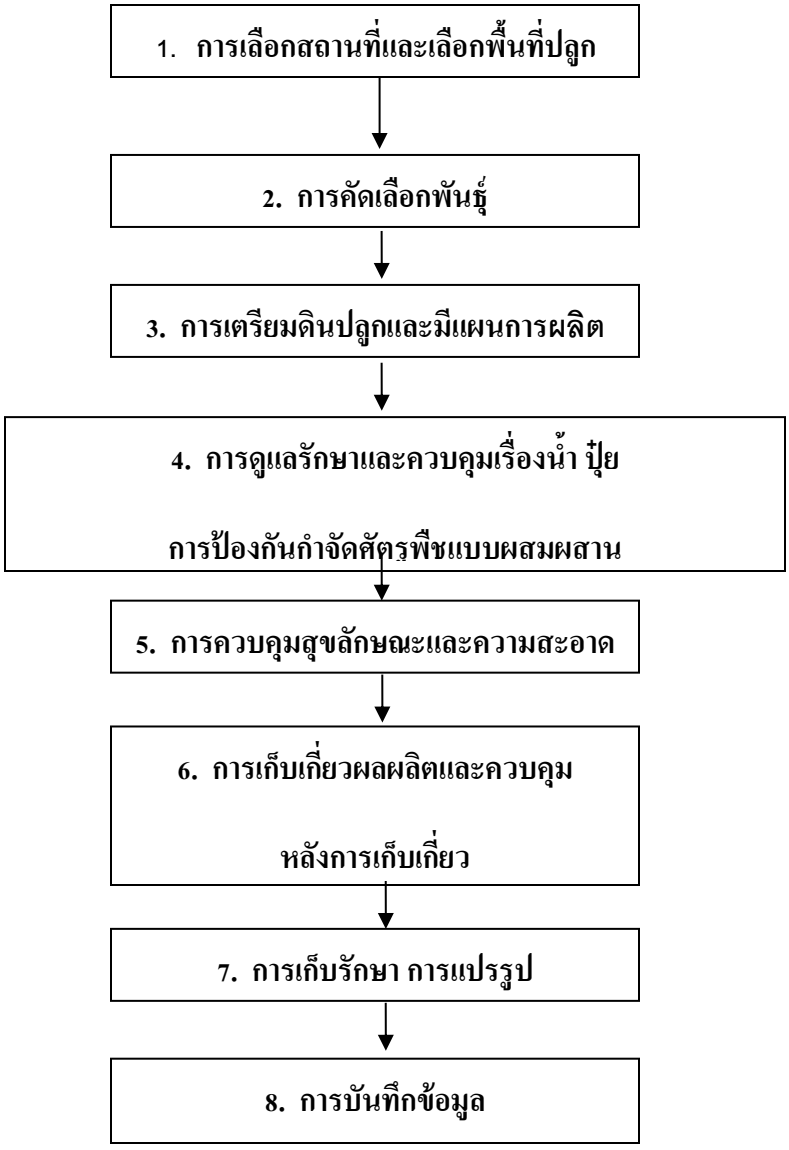
(4.6) จัดการสภาพแวดล้อมไม่ให้เหมาะสมต่อการระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าว เช่น กำจัดวัชพืช กำจัดซากพืชที่เป็นโรคโดยใช้ปูนขาวหรือกำมะถันผงที่ไม่ผ่านการสังเคราะห์ทางเคมี ปรับสภาพดินและระดับน้ำไม่ให้เหมาะสมกับการระบาดของโรค และแมลง

(4.7) รักษาความสมดุลยทางธรรมชาติโดยส่งเสริมการแพร่ขยายปริมาณศัตรูธรรมชาติเพื่อช่วยควบคุมแมลงศัตรูข้าว

(4.8) ปลูกพืชขับไล่แมลงบนคันนาเช่น ตะไคร้หอม

(4.9) ใช้น้ำหมักจากพืช เช่นสะเดา ข่า ตะไคร้หอม ใบแคฝรั่ง เป็นต้น

(4.10) ใช้วิธีกล เช่น ใช้แสงไฟล่อ ใช้กับดัก

ภาพที่ 3.1 กระบวนการผลิตและการควบคุมการผลิตข้าวอินทรีย์

5.การควบคุมสุขลักษณะและความสะอาด : สมาชิกของกลุ่มจะดูแลเรื่องสุขลักษณะและความสะอาดในพื้นที่แปลงปลูกโดยหมั่นกำจัดวัชพืช เศษพืช โดยเฉพาะส่วนของพืชที่เป็นโรคไปทำลายนอกแปลงปลูก ส่วนอุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ เช่น กรรไกร เคียวเกี่ยวข้าว เครื่องตัดหญ้า ถังพ่น ภาชนะที่ใช้เก็บผลผลิต ฯลฯ หลังใช้งานแล้วต้องทำความสะอาด และเก็บให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานเสมอ

6.การเก็บเกี่ยวผลผลิต และควบคุมหลังการเก็บเกี่ยว : สมาชิกจะเก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะที่เหมาะสมรวมทั้งใช้อุปกรณ์เก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุที่สะอาด

- ทำความสะอาดหรือล้างไลน์รถเกี่ยวข้าวเพื่อให้แน่ใจว่าสะอาดไม่มีข้าวอื่นปนเปื้อนกับข้าวอินทรีย์

- เกี่ยวข้าวระยะพลับพลึงหรือหลังออกดอก 80% 28 วัน
- ใช้เครื่องเกี่ยวนวดแล้วตากเพื่อลดความชื้นให้ต่ำกว่า 14%
- ใช้เครื่องเก็บเกี่ยวหรือแรงงานคนเก็บเกี่ยว ตากสุ่มซังไม่เกิน 3 วันแล้วนวดด้วยเครื่องหรือแรงงานคน
- ทำความสะอาดบริเวณเก็บพื้นที่ที่ผลผลิตอินทรีย์ให้เหมาะสม เช่น ยุ้งฉาง บริเวณบ้าน
- จัดแยกข้าวเปลือกให้ชัดเจน เช่น ข้าวต่างพันธุ์ ข้าวต่างสถานะ โดยการแสดงฉลากบนผลผลิตนั้น ๆ
- ไม่อนุญาตให้ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นถุงกระสอบหัวอาหารสัตว์ และกระสอบปุ๋ยเคมีใด ๆ ทั้งสิ้น อนุญาตให้ใช้กระสอบน้ำตาลที่สะอาดแล้ว หรือ กระสอบสีขาวล้วนที่สะอาดในการบรรจุผลผลิตอินทรีย์
- ห้ามขายผลผลิตปนสถานะ

7.การเก็บรักษาและการแปรรูป สมาชิกของกลุ่มจะเตรียมการเรื่องตลาดรับซื้อและยานพาหนะในการขนส่งไว้ล่วงหน้า และหากต้องมีการเก็บเพื่อรอส่งขาย จะจัดเก็บในพื้นที่ที่สามารถป้องกันสัตว์พาหะนำโรคและวางบนพื้นที่มีวัสดุปูรองพื้นที่สะอาด

- การสีต้องทำความสะอาดเครื่องสีก่อนทำการสี และ แยกข้าวสารอินทรีย์ออกจากข้าวปกติอย่างชัดเจน มีแถบบันทึกแหล่งที่มาของข้าว วัน เดือน ปีที่สี ไม่สีข้าวปนสถานะ

8.การบันทึกข้อมูล: สมาชิกของกลุ่มจะบันทึกการปฏิบัติการในขั้นตอนต่าง ๆ ตามแบบฟอร์มที่กลุ่มกำหนด เพื่อให้มีการตรวจสอบได้ หากมีข้อผิดพลาดบกพร่องขึ้น และสามารถจัดการแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงให้ทันท่วงที เช่นบันทึกฟาร์มเกษตรกรต้องมีการจดบันทึกให้สมบูรณ์ก่อนการลงตรวจสอบภายในทุกครั้ง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก – ใบสมัครสมาชิกใหม่ แบบประเมินแปลงใหม่-สัญญาการผลิต-บันทึกเกษตรกร (บันทึกฟาร์ม)

3.2.2 กระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวและการขายผลผลิต

สมาชิกจะเก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะที่เหมาะสม รวมทั้งใช้รถเกี่ยวนวดข้าวที่สะอาดมีการทำความสะอาดก่อนเกี่ยวเสมอและตากแดดลดความชื้นรวมกองโดยมีตาข่ายเขียวรองตาก ภาชนะบรรจุในการเก็บเกี่ยวอนุญาตให้ใช้กระสอบขาวล้วน หรือ กระสอบน้ำตาลที่ทำความสะอาดแล้วก่อนนำไปใช้บรรจุ

การประเมินผลผลิตก่อนการจัดซื้อประเมินการจัดซื้อจากตาราง AFL ที่ได้รับการอนุมัติแล้วเท่านั้น การรับซื้อผลผลิตเกษตรกร สถานภาพ O เท่านั้นหากเกิดปัญหาในการจัดซื้อให้กลับมาตรวจสอบย้อนกลับอีกครั้งก่อนการรับซื้อผลผลิตของสมาชิกรายนั้นๆ

3.2.3 การตลาดและราคาข้าว กลุ่มวิสาหกิจการมีการซื้อขายข้าวหอมอินทรีย์พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 โดยการทำบันทึกข้อตกลง MOU กับ บริษัทบางซื่อโรงสีไฟเจียเม้ง จำกัด จากการเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ข้าวเปลือกความชื้นไม่เกิน 15%) ให้บริษัทไร่ทอง ออกานิคฟาร์ม จำกัด และ บริษัททำนองเจริญทรัพย์ ออกานิค (ไทยแลนด์) จำกัด ราคาซื้อขายจะอ้างอิงตามราคาตลาดข้าวหอมมะลิ

105 ในแต่ละฤดูกาล (ราคาซื้อขาย=ราคาตลาดซื้อขายข้าวหอมมะลิ 105+ค่าพรีเมี่ยมข้าวอินทรีย์) ผู้ซื้อรับรองการจ่ายค่าพรีเมี่ยมข้าวอินทรีย์ (Organic Premium) เพิ่มจากราคาตลาดทั่วไป

3.2.4 ระบบตรวจสอบการประเมิน การตรวจสอบแปลง และกระบวนการรับรองภายในผู้ตรวจสอบแปลงภายใน ดำเนินการตรวจแปลงผลิตข้าวอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยการตรวจสอบภายในจะจัดขึ้นในห้วงระหว่าง เดือน กรกฎาคม ถึง เดือนตุลาคม ของทุกปีหรือหากแปลงใดตรวจพบความเสี่ยงสูงให้มีการตรวจติดตามเพิ่มเติมตามความเหมาะสม (รายงานการตรวจสอบภายใน (ICS Reports) ในแต่ละครั้งของการตรวจ ผู้ตรวจสอบแปลงภายในต้องตรวจสถานที่ผลิต สถานที่เก็บเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการเกษตร สถานที่เก็บผลผลิต สถานที่เก็บปัจจัยการผลิต สถานที่เก็บผลผลิต และการแปรรูป พื้นที่โดยรอบหรือพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ตลอดจนเอกสารการผลิตอื่น ๆ ตามรายการตรวจสอบแปลง

1) ในระหว่างการตรวจสอบแปลงผู้ตรวจสอบแปลงภายในจะต้องบันทึกผลการตรวจไว้เป็นหลักฐาน เมื่อดำเนินการตรวจสอบแปลงแล้วเสร็จให้ผู้ตรวจสอบแปลงภายในลงชื่อในรายงานการตรวจสอบแปลง (บฟ-6) และให้ผู้รับการตรวจสอบแปลงลงชื่อรับทราบผลการตรวจสอบแปลงด้วย

2) ผู้ตรวจสอบแปลงภายในจะต้องส่งรายงานการตรวจสอบแปลง (บฟ-6) ของผู้รับการตรวจแต่ละรายให้คณะกรรมการรับรองภายใน 10 วัน หลังจากที่ได้ทำการตรวจสอบแปลงผู้ตรวจสอบแปลงภายในที่ได้รับมอบหมายต้องมีความรู้ความสามารถ

3) ผู้ตรวจสอบแปลงภายในที่ได้รับมอบหมายต้องมีความรู้ความเข้าใจมาตรฐานข้าวอินทรีย์และวิธีการตรวจสอบแปลงเป็นอย่างดี

4) ผู้ตรวจสอบแปลงภายในต้องเป็นอิสระกับพื้นที่ที่ทำการตรวจสอบ เช่น ไม่ตรวจแปลงของตนเอง และแปลงของสมาชิกภายในครอบครัว ได้แก่ พ่อ แม่ ลูก และพี่น้อง

3.2.5 กระบวนการรับรองภายใน

คณะกรรมการรับรองพิจารณาผลการตรวจ และตัดสินให้การรับรองสมาชิกแต่ละรายภายใน 10 วัน หลังได้รับรายงานผลการตรวจสอบแปลงโดยรายงานการตรวจสอบแปลงต้องสมบูรณ์เท่านั้น หากไม่สมบูรณ์ต้องนำส่งกลับให้ผู้ตรวจสอบภายในนำไปแก้ไขก่อนการพิจารณารับรองสถานะโดยคณะกรรมการรับรองต้องไม่มีความสัมพันธ์เป็นพ่อ แม่ ลูก พี่น้อง กับผู้รับการตรวจที่อยู่ระหว่างการพิจารณารับรองและต้องไม่ใช่คนเดียวกันกับผู้ที่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบแปลงภายใน

ใ นกรณีที่คณะกรรมการรับรองเป็นผู้ตรวจสอบแปลงภายในไม่สามารถตัดสินผลในรายที่ตนเองเป็นผู้ตรวจสอบได้ โดยให้งดออกเสียงในการพิจารณาสมาชิกของกลุ่มรายดังกล่าว

ผลการพิจารณารับรองอาจมีข้อสรุปดังต่อไปนี้

(1) **ไม่รับรอง** : กรณีที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และกฎระเบียบของกลุ่ม ในระดับที่รุนแรง เช่น ใช้สารเคมีที่ขึ้นทะเบียนห้ามใช้ ไม่ลงบันทึกในแบบบันทึกเกษตรกร หรือดำเนินการผลิตไม่สอดคล้องตามแผนควบคุมคุณภาพของพืช เป็นต้น

(2) **รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข** : กรณีที่ปฏิบัติได้ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และกฎระเบียบของกลุ่ม

(3) **รับรองแบบมีเงื่อนไข** : กรณีที่ปฏิบัติไม่สอดคล้องตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ หรือไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์ของกลุ่ม แต่อยู่ในระดับไม่รุนแรง เช่น ลงบันทึกในบันทึกเกษตรกรไม่ครบถ้วน พบการเก็บปุ๋ยเคมีในสถานที่พักอาศัย หรือสถานที่ประกอบอาหาร เป็นต้น

กรณีคณะกรรมการรับรองจะแจ้งให้สมาชิกรายดังกล่าวรับทราบ และดำเนินการแก้ไขในระยะเวลาที่กำหนด และหากสมาชิกไม่แก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ผู้ตรวจสอบแปลงภายในนำเสนอคณะกรรมการรับรอง เพื่อพิจารณาตามข้อ แต่หากสมาชิกดำเนินการแก้ไขแล้วเสร็จ ให้ผู้ตรวจสอบภายในนำเสนอคณะกรรมการรับรองพิจารณาเพื่อรับรองต่อไป

ผลการพิจารณารับรองจะต้องมีการบันทึกเป็นรายลักษณ์อักษรในรายการตรวจสอบแปลง (บฟ-6) และมีการแจ้งผลให้เกษตรกรทราบ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1) รายการตรวจสอบแปลง (บฟ-6)
2) สรุปผลการตรวจประเมิน (บฟ-7)

<u>ตารางแสดงรายชื่อเกษตรกรและการจัดทำแผนที่แปลงของสมาชิกเกษตรกร (รายงาน AFL)</u>

ตารางแสดงรายชื่อเกษตรกรได้จากการรวบรวมจากรายงานการตรวจสอบภายในที่จัดทำโดยผู้ตรวจภายในและผ่านการพิจารณาโดยคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติแล้ว โดยตารางแสดงรายชื่อเกษตรกรประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ชื่อ-สกุล ของเกษตรกร
2. ที่อยู่ของเกษตรกร GPS แปลงนาของเกษตรกรทุกแปลง
3. รายละเอียดแสดงจำนวนพื้นที่ แปลงนา และชนิดพืชหลักและพืชหลังนา ที่ปลูกในนานั้นทั้งหมด
4. ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ
5. ผลผลิตจริงที่เก็บเกี่ยวได้จริง
6. วันแรกและวันสุดท้ายของการตรวจภายในและภายนอก
7. เวลาที่ได้มีการใช้สารที่ไม่อนุญาตให้ใช้ในการผลิตเกษตรอินทรีย์ครั้งสุดท้าย โดยระบุเป็นเดือนและปี
8. สถานภาพการผลิต (ทั่วไป (ยังใช้สารเคมีอยู่) C, ปรับเปลี่ยนปีที่ 1/T1, ปรับเปลี่ยนปีที่ 2/T2, ปรับเปลี่ยนปีที่ 3/T3, และอินทรีย์ O)

9. การจัดทำแผนที่ตั้งแปลงผลิตของเกษตรกรทุกราย อาจทำเป็นแผนที่รวมแล้วทำเครื่องหมายที่ระบุแปลงของสมาชิกทุกแปลงได้หรืออาจใช้ GPS เป็นเครื่องมือช่วยได้

3.2.6 การตรวจรับรองจากหน่วยงานรับรองภายนอก เมื่อกระบวนการตรวจสอบรับรองภายในเสร็จสิ้นให้ติดต่อกับหน่วยรับรองภายนอกเพื่อกำหนดช่วงวันเวลาในการตรวจสอบรับรองมาตรฐานประจำปี โดยจัดเตรียมเอกสารสำหรับการตรวจรับรองภายนอก ดังนี้

ข้อมูลที่จะต้องทำการสรุปเพื่อเตรียมตัวตรวจรับรองภายนอก (เช่น OMP, AFL, ข้อมูลการจัดซื้อและขายผลผลิต, สรุปข้อค้นพบจากการตรวจสอภายในเป็นต้น) ผู้รับผิดชอบ ทีม ICS ที่มีความรู้เกี่ยวกับระบบเอกสารของมาตรฐานที่กำลังตรวจรับรอง

3.3 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

3.3.1 เพศและอายุ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 65.00 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 35.00 เป็นเพศชาย สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 60 ปี ร้อยละ 80.60 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 20 – 40 ปี ร้อยละ 10.20 ที่เหลือร้อยละ 9.20 มากว่า 60 ปี

3.3.2) ระดับการศึกษา

สมาชิกส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา เฉลี่ยร้อยละ 48.16 รองลงมาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เฉลี่ยร้อยละ 33.33 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เฉลี่ยร้อยละ 14.81 และ ปวส./อนุปริญญาตรี เฉลี่ยร้อยละ 3.70 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ และระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย:ร้อยละ

รายการ	ร้อยละ
1. เพศ ร้อยละ	**100.00**
- ชาย	35.00
- หญิง	65.00
2. อายุ	**100.00**
1.1 20-40 ปี	10.20
1.2 41-60 ปี	80.60
1.3 มากกว่า 60 ปี	9.20

ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ และระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

หน่วย:ร้อยละ

รายการ	ร้อยละ
2. ระดับการศึกษา	**100.00**
2.1 ประถมศึกษา	48.16
2.2 มัธยมศึกษา	33.33
2.3 ปวส./อนุปริญญา	3.70
2.4 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	14.81
2.5 สูงกว่าปริญญาตรี	-

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3.3) พื้นที่ทำการเกษตร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่ทำการเกษตรรวมเฉลี่ย 9.50 ไร่ต่อราย โดยพื้นที่ปลูกข้าวที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 7.78 ไร่ต่อราย โดยแบ่งเป็น พื้นที่ปลูกข้าวของตนเอง ร้อยละ 90.00 และเป็นพื้นที่นา อื่น ๆ (เช่า ทำฟรี ร้อยละ 10.00 (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 พื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย:ร้อยละ

รายการ	ร้อยละ
พื้นที่ปลูกข้าวที่เข้าร่วมโครงการ	**100.00**
- พื้นที่ตนเอง	90.00
- อื่น ๆ (เช่า ทำฟรี)	10.00

ที่มา : จากการสำรวจ

3.3.4) ประสบการณ์ในการปลูกข้าวอินทรีย์

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเคยมีประสบการณ์ในการปลูกข้าวอินทรีย์ร้อยละ 97.00 และไม่มีประสบการณ์ร้อยละ 3.00 โดยมีประสบการณ์เฉลี่ย 7 ปี (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 ประสบการณ์ในการปลูกข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย:ร้อยละ

รายการ	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ปลูกข้าวอินทรีย์	**100.00**
- ไม่เคยมีประสบการณ์	3.00
- มีประสบการณ์	97.00
2. ประสบการณ์เฉลี่ย (ปี)	**7**

ที่มา : จากการสำรวจ

บทที่ 4
ผลการประเมินผล

การประเมินผลโครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรผู้ปลูกข้าวสู่การรับรองมาตรฐานอินทรีย์สากล EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานประสิทธิภาพของโครงการ โดยข้อมูลผลการดำเนินงาน ผลผลิตของโครงการเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นระหว่างกันยายน 2565 – กันยายน 2568 และข้อมูลการผลิตของเกษตรกรเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในปี 2565 - 2567 โดยพิจารณาประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) ผลได้ (Output) และผลลัพธ์เบื้องต้น (Result Outcome) โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายและเกณฑ์ของการประเมินผลโครงการผลการประเมินดังนี้

4.1 ปัจจัยนำเข้า (Input)

4.1.1 งบประมาณ

1) งบประมาณประมาณที่ได้รับจัดสรร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ได้รับจัดสรรงบประมาณภายใต้วงเงินอุดหนุนจากกองทุน FTA (รวมทั้งโครงการ) ทั้งสิ้นเป็นเงินจ่ายขาด 15,598,853.- บาท (สิบห้าล้านห้าแสนเก้าหมื่นแปดพันแปดร้อยห้าสิบสามบาทถ้วน) ในการดำเนินงานโครงการโครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกข้าวสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ ได้มีการดำเนินกิจกรรม ภายใต้วงเงินที่ได้รับอุดหนุนจากกองทุน (รวมทั้งโครงการ) ทั้งสิ้นเป็นเงินจ่ายขาด 15,598,853.- บาท (สิบห้าล้านห้าแสนเก้าหมื่นแปดพันแปดร้อยห้าสิบสามบาทถ้วน) (อนุมัติครั้งแรกในการประชุมครั้งที่ 5/2565 เริ่มต้น 9 กันยายน 2565 สิ้นสุด 8 ธันวาคม 2569 (ระยะโครงการ 4 ปี) มีกิจกรรม (Activities) ประกอบไปด้วย

1. กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล 8,655,976 บาท
2. กิจกรรมการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ 6,942,877 บาท

2) ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ การดำเนินงานในภาพรวมมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ปีที่ 1-3 จำนวน 14,316,668 บาท คิดเป็นร้อยละ 91.78 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ที่เหลือจำนวนเงิน 1,282,185 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.22 อยู่ระหว่างการดำเนินงานใช้จ่ายเงินงบประมาณในปีที่ 4 ตามแผนการดำเนินงานโครงการ แสดงให้เห็นว่าโครงการมีการใช้จ่ายเงินงบประมาณในระยะปีที่ 1-3 เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรและผลการเบิกจ่าย

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการเบิกจ่าย	ร้อยละ
เงินจ่ายขาดปีที่ 1 (พ.ศ.2566)	6,414,663	6,414,663	100.00
เงินจ่ายขาดปีที่ 2 (พ.ศ.2567)	5,068,125	5,086,125	100.00
เงินจ่ายขาดปีที่ 3 (พ.ศ.2568)	2,833,880	2,833,880	100.00
คงเหลืองบประมาณปีที่ 4	1,282,185	-	-
รวม	**15,598,853**	**14,316,668**	**91.78**

ที่มา: แผน – ผลการดำเนินงานโครงการ (ปีที่ 1-3)

4.1.2 หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ และองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม ทีมที่ปรึกษา

4.1.3 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในปีที่ 1 จำนวน 106 ราย ปีที่ 2 จำนวน 100 และปีที่ 3 จำนวน 100 ราย ผลการดำเนินงานปีที่ 1-3 เป็นไปตามตัวชี้วัดโครงการ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ปีที่ 1-3)

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	100	100	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.4 องค์ความรู้

กิจกรรมการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล ได้ดำเนินการอบรมให้แก่สมาชิกเกษตรกรในโครงการ จำนวน 3 หลักสูตร ดังนี้

1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลและหลักสูตรตรวจสอบภายในตามมาตฐานเกษตรอินทรีย์

2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเตรียมข้อมูลและความพร้อมตรวจประเมินจริงทำการ Internal Audit ภายในกลุ่มก่อนรับการตรวจรับรอง

3) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการเพิ่มผลผลิตข้าวอินทรีย์

4) การศึกษาดูงานนอกสถานที่

ทั้งนี้มีการจัดอบรมจำนวน 3 ครั้ง 3 หลักสูตร ในปีที่ 1-3 ปีละ 6 วัน ซึ่งมีเป็นไปตามแผนการอบรม เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ 100 ราย ครบตามเป้าหมายและนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100.00 สมาชิกได้การศึกษาดูงานจำนวน 1 ครั้งในปีที่ 2 จำนวน 3 วัน เมื่อสมาชิกวิสาหกิจได้รับการถ่ายทอดความรู้แล้วมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรต่างๆ ในภาพรวมระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.58 (ตาราง 4.3, 4.4)

ตารางที่ 4 .3 การได้รับการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้

ประเด็น	จำนวนเกษตรกร	ร้อยละ
1.การได้รับอบรมตามโครงการ		**100.00**
1.1 ได้รับอบรม	100	100.00
1.2 ไม่ได้รับอบรม	-	-
2. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์		
2.1 ใช้	100	100.00
2.2 ไม่ได้นำไปใช้	-	-

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.4 ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรเนื้อหาที่ได้รับการอบรบ

หลักสูตรเนื้อหา	ระดับความเข้าใจ	แปลผล
1. หลักสูตรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลและหลักสูตรตรวจสอบภายในตามมาตฐานเกษตรอินทรีย์	4.96	มากที่สุด
2. อบรมเชิงปฏิบัติการเตรียมข้อมูลและความพร้อมตรวจประเมินจริงทำการ Internal Audit ภายในกลุ่มก่อนรับการตรวจรับรอง	4.45	มาก
3. การเพิ่มผลผลิตข้าวอินทรีย์	4.33	มาก
ภาพรวม	**4.58**	**มากที่สุด**

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2 กิจกรรม (Activities)

4.2.1 การบริหารโครงการ

การดำเนินงานโครงการโครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรผู้ปลูกข้าวสู่การรับรองมาตรฐานอินทรีย์สากล EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ดำเนินการบูรณาการร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทีมที่ปรึกษา เป็นการดำเนินงานภายใต้แผนงานโครงการเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นตามวัตถุประสงค์โดยการายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนทุกไตรมาส จำนวน 4 ไตรมาส

4.2.2 การประชาสัมพันธ์และการรับสมัครเกษตรกร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทีมที่ปรึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหมและองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครเกษตรเข้าร่วมโครงการผ่านกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม สมาชิกที่เข้าใหม่ทุกรายต้องกรอกใบสมัครซึ่งทางกลุ่มได้จัดทำเป็นแบบฟอร์มไว้ เพื่อให้สมาชิกใหม่แสดงความเจตจำนงที่ต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่ม และยินดีที่จะปฏิบัติตามข้อตกลง กฎระเบียบต่างๆของกลุ่ม โดยเฉพาะกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเกษตรอินทรีย์

4.2.3 การอบรมความรู้

โครงการกำหนดให้มีการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 3 หลักสูตร จำนวน 3 ครั้ง ในปีที่ 1-3 คือ หลักสูตรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลและหลักสูตรตรวจสอบภายในตามมาตฐานเกษตรอินทรีย์ อบรมเชิงปฏิบัติการเตรียมข้อมูลและความพร้อมตรวจประเมินจริงทำการ Internal Audit ภายในกลุ่มก่อนรับการตรวจรับรอง การเพิ่มผลผลิตข้าวอินทรีย์ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามแผน

เกษตรร้อยละ 81.29 มีความเห็นต่อการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในด้านต่าง ๆได้แก่ ระยะเวลาการอบรม หลักสูตรที่จัดอบรมวิทยาการที่อบรมมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่คะแนน 9.39 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ระดับความเหมาะสมต่อการจัดอบรมความรู้

หน่วย: ร้อยละ

	ระดับความพึงพอใจ							
รายการ	**น้อย**	**ค่อนข้างน้อย**	**ปานกลาง**	**ค่อนข้างมาก**	**มาก**	**รวม**	**ค่าคะแนน**	**แปลผล**
ระยะเวลาการอบรม	0.53	0.26	3.17	22.22	73.82	100.00	9.20	มาก
หลักสูตรที่จัดอบรม	0.26	0.79	2.64	15.04	81.27	100.00	9.36	มาก
วิทยากรที่อบรม	0.27	-	0.53	10.37	88.83	100.00	9.62	มาก
เฉลี่ย	**0.35**	**0.35**	**2.12**	**15.89**	**81.29**	**100.00**	**9.39**	**มาก**

4.2.4 การยื่นตรวจประเมินแปลงและเข้าร่วมตรวจรับรอง

กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP (ปีที่1-3) มีเกษตรกรยื่นตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์ จำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของเป้าหมาย โดยเป็นไปตามเป้าหมายโครงการที่ตั้งไว้ รายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่.4.6 การยื่นตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ปีที่ 1-3)

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
๑. การยื่นขอตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ปีที่) ๑-๓	๑๐๐	๑๐๐.๐๐
- ยื่นขอตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์	๑๐๐	๑๐๐.๐๐
- ไม่ได้ยื่นขอตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์	-	-
๒. การได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	๑๐๐	๑๐๐.๐๐
- ได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์จากเจ้าหน้าที่	๑๐๐	๑๐๐.๐๐
- ไม่ได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์จากเจ้าหน้าที่	-	-

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.5 การจำหน่ายผลผลิตและตลาดสินค้าอินทรีย์ของโครงการ

กลุ่มวิสาหกิจชุนมีตลาดสินค้าจำหน่ายที่แน่นอนโดยการทำ MOU เพื่อรองรับการจำหน่ายทำให้สมาชิกเกษตรกรสามารถจำหน่ายสินค้าได้ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่.4.7 การจำหน่ายผลผลิตและตลาดสินค้าอินทรีย์ของโครงการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
๑. แหล่งจำหน่าย	๑๐๐	๑๐๐.๐๐
๒. ไม่มีแหล่งจำหน่าย	๑๐๐	๑๐๐.๐๐
รวม	๑๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3 ผลผลิต (Outputs)

4.3.1 เกษตรที่เข้าร่วมโครงการและพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในปีที่ 3 จำนวน 100 ราย (อย่างน้อย 90 รายตามเกณฑ์ตัวชี้วัดโครงการ) ผลการดำเนินงานเป็นไปตามตัวชี้วัดโครงการคิดเป็นร้อยละ 100.00 และพื้นที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 1,677 ไร่ จากเป้าหมายตัวชี้วัดคิดเป็นร้อยละ 111.80 (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ (ปีที่ 1-3)

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	100	100	100.00
2. พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ (ไร่)	1,500	1,677	111.80

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.2 ผลการตรวจประเมินการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP

กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP เกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีเกษตรที่ยื่นตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP จำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.00 (อย่างน้อย 90 รายตามตัวชี้วัด) และพบว่ามีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผ่านการรับรองได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP ในปีที่ 3 จำนวน 88 ราย (Organic (O) คิดเป็นร้อยละ 88.00 ของเป้าหมาย และร้อยละที่เหลือ 12.00 อยู่ในสถานะระยะปรับเลี่ยน T1 จำนวน 4 ราย และT2 จำนวน 8 ราย พื้นที่ยื่นการตรวจรับรอง 1,677 ไร่ ได้อนุมัติรับรองมาตรฐานสากล EU/NOP ทั้งสิ้น 1,575.25 ไร่ (อย่างน้อย 1200 ไร่ตามตัวชี้วัด) มีผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่กำหนด คือร้อยละ 131.27 เมื่อพิจารณาเปรียบกับเป้าหมายโครงการที่กำหนด (ตารางที่ 4.9 4.10)

ตารางที่ 4.9 ผลการประเมินตรวจรับรองมาตรฐาน

หน่วย : ร้อยละ

ประเด็น	จำนวนเกษตรกร	ร้อยละ
1.ผลตรวจประเมินรับรอง		**100.00**
1.1 ผ่านการตรวจประเมิน		88.00
1.2 ไม่ผ่านการตรวจประเมิน		12.00

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.10 ตารางเปรียบเทียบผลการตรวจรับรองกิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล (ปีที่ 1-3)

ลำดับ	ปีที่ดำเนินการ	จำนวนพื้นที่ที่ได้รับรอง (ไร่)	จำนวนสมาชิก (ราย)	จำนวนผลผลิตรวม (กิโลกรัม)	เปลี่ยนแปลง (%)	รายได้รวมของสมาชิก	เปลี่ยนแปลง (%)
1	2565	1,621.06	106	458,998	-	7,585,343	-
2	2566	1,676	100	560,248	+22..59	9,312,248	+22.77
3	2567	1,575.25 (เฉพาะ O) T1 และ T2 อีก 338 ไร่ รวม 1,913.25 ไร่	100	668,231	+19.27	10,799,969	+15.98%

ที่มา: จากการสำรวจแผน-ผลการดำเนิน

4.3.3 กิจกรรมการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์

กิจกรรมการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 ติดตามผลปีที่ 3 - 4 การดำเนินร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทีมที่ปรึกษา ทีม AGS กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชตำบลผักไหม และองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหมผลการดำเนินงานกิจกรรมการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่นาอินทรีย์บางส่วนของแปลงนาอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดำเนินการสร้างบ่อระบบเปิด จำนวน ๘ บ่อ เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวของกลุ่มเกษตรกรให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ลดปัจจัยเสี่ยง ในเรื่องน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตข้าว (ภาคผนวกที่ 4)

4.4 ผลผลิต (Outcomes)

4.4.1 ความรู้ความเข้าใจการอบรมถ่ายทอดความรู้และนำความรู้ไปปฏิบัติ

เกษตรกรร้อยละ 100.00 ได้รับอบรมถ่ายความรู้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล EU/NOP ทำให้มีความรู้ความเข้าใจหลังได้รับการอบรมในระดับมาก และนำไปใช้ประโยชน์ร้อยละ 100.00 ได้แก่ การพัฒนาและเพิ่มผลผลิตข้าวอินทรีย์ในแปลง (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 การเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมถ่ายทอดความรู้และนำความรู้ไปปฏิบัติ

หน่วย : ร้อยละ

ประเด็น	จำนวนเกษตรกร	ร้อยละ
1. การเข้าร่วมถ่ายทอดความรู้	**100**	**100.00**
1.1 เข้าร่วม	100	100.00
1.2 ไม่เข้าร่วม	-	-
2. การนำความรู้ไปปฏิบัติ	**100**	**100.00**
1.1 นำไปปฏิบัติ	100	100.00
1.2 ไม่ได้นำไปปฏิบัติ	-	-

ที่มา : จากการสำรวจ

4.4.2 รายได้รวมของกลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ

จากผลการดำเนินงานรายได้รวมของสมาชิกเกษตรกรในโครงการมีรายได้รวมในปีที่ 3 เป็น 10,799,969 บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 15.98 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายได้จากปีที่ 1 (พ.ศ. 2565) พบว่ารายได้รวมเกษตรกรมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญสูงถึงร้อยละ 42.38 (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบรายได้จากผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล (ปีที่ 1-3)

หน่วย : ร้อยละ

ลำดับ	ปีที่ดำเนินการ	จำนวนผลผลิตรวม (กิโลกรัม)	เปลี่ยนแปลง (%)	รายได้รวมของสมาชิก	เปลี่ยนแปลง (%)
1	2565	458,998	-	7,585,343	-
2	2566	560,248	+22..59	9,312,248	+22.77
3	2567	668,231	+19.27	10,799,969	+15.98%

ที่มา:จาการสำรวจ

4.5 ทัศนคติความพึงพอใจ

4.5.1 ทัศนคติและความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินโครงการ พบว่า เกษตรมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก ด้วยคะแนนพึงพอใจ เฉลี่ย 4.31 โดยประเด็นที่มีความพึงพอใจมาก ได้แก่ การชี้แจงโครงการ/การประชาสัมพันธ์โครงการ หลักสูตรการอบรมถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมของโครงการในการผลิตและการตลาดเพื่อรองรับการเปิด FTA การศึกษาดูงาน การพบปะแลกเปลี่ยนความคืบหน้า ปัญหาอุปสรรคของกลุ่ม ความพร้อมของแหล่งจำหน่ายผลผลิต การเชื่อมโยงตลาด และการประสานงานของเจ้าหน้าที่/วิสาหกิจในการดำเนินโครงการ โดยประเด็นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความพร้อมเพรียงของสมาชิกในวิสาหกิจในพื้นที่ และความเข้มแข็งของผู้นำในการขับเคลื่อนกระตุ้นสมาชิก (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.13 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินโครงการ

ประเด็นคำถาม	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1. การชี้แจงโครงการ/การประชาสัมพันธ์โครงการ	4.33	มาก
2. หลักสูตรการอบรมถ่ายทอดความรู้	4.19	มาก
3. กิจกรรมของโครงการในการผลิตและการตลาดเพื่อรองรับการเปิด FTA	4.11	มาก
5.ความพร้อมเพรียงของสมาชิกในวิสาหกิจในพื้นที่	4.89	มากที่สุด
6. ความเข้มแข็งของผู้นำในการขับเคลื่อนกรตุ้นสมาชิก	4.96	มากที่สุด
7. การศึกษาดูงาน	4.11	มาก
8.การพบปะแลกเปลี่ยนความคืบหน้า ปัญหาอุปสรรค ของกลุ่ม	3.85	มาก
9.ความพร้อมของแหล่งจำหน่ายผลผลิต	3.96	มาก

ตารางที่ 4.13 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินโครงการ (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
10.การเชื่อมโยงตลาด	3.74	มาก
11.การประสานงานของเจ้าหน้าที่/วิสาหกิจในการดำเนินโครงการ	4.26	มาก
12. ความพึงพอใจในการดำเนินโครงการภาพรวม	4.50	มาก
รวม	**4.31**	**มาก**

ที่มา : จากการสำรวจ

4.5 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ

ปัญหาอุปสรรค

1) ความยั่งยืนของการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรในระยะเวลาตลอดโครงการ 4 ปี ในกิจกรรมพัฒนาสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล

2) กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP ได้รับมาตรฐาน O (Organic) ในส่วนของกระบวนการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล Organic (O) ใช้ระยะเวลา ๖ เดือน ทำให้สมาชิกได้รับใบรับรองมาตรฐานล่าช้า ตลาดมีความต้องการสินค้าดังกล่าวในปริมาณมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการซื้อขายทันได้ทันหรือมีความล่าช้า

3) การเกิดภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม/ ภัยแล้ง) อาจส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมเพิ่มผลผลิตของกเกษตรกรลดลง

ข้อเสนอแนะ

1) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทีมที่ปรึกษา และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม ร่วมกันคัดเลือกสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯที่มีความตั้งใจจริงและมีความเป็นเกษตรอินทรีย์อยู่แล้ว เห็นคุณค่าของการทำเกษตรอินทรีย์แบบยั่งยืนอย่างแท้จริง

2) เพื่อให้การดำเนินงานในระยะถัดไปบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด ควรให้ส่วนงานที่เกี่ยวข้องเร่งผลักดันแปลงเกษตรกรรมที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน (T1 และ T2) ให้เข้าสู่กระบวนการตรวจประเมิน เพื่อยกระดับและเปลี่ยนผ่านสู่มาตรฐานระบบอินทรีย์สากล EU/NOP ให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาของแผนงานปีที่ 4 และในการขยายโครงการที่คล้ายกันอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

3) มีการประชุมเพื่อปรับแผนปฏิบัติการและแผนการใช้เงินโครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกข้าวฯ ในปีที่ 2,3 และ 4 เพื่อให้สอดคล้องกับวงรอบการผลิตข้าวนาปีในเดือนตุลาคม และระยะเวลาการตรวจรับรองของหน่วยรับรอง (CB) ในเดือนพฤศจิกายน

4) ใช้ข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยา และธรณีวิทยาอย่างเหมาะสมและถี่ถ้วน เพื่อการหลีกเลี่ยงและป้องกัน

บทที่ 5
สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การประเมินผลโครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรผู้ปลูกข้าวสู่การรับรองมาตรฐานอินทรีย์สากล EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานประสิทธิภาพของโครงการ โดยข้อมูลผลการดำเนินงาน ผลผลิตของโครงการเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นระหว่าง กันยายน 2565 – กันยายน 2568 และข้อมูลการผลิตของเกษตรกรเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในปี 2565 - 2567 โดยพิจารณาประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กิจกรรม (Activities) ผลได้ (Output) และผลลัพธ์เบื้องต้น (Result Outcome) โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายและเกณฑ์ของการประเมินผลโครงการผลการประเมินดังนี้

5.1.1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

1) งบประมาณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ได้รับจัดสรรงบประมาณภายใต้วงเงินอุดหนุนจากกองทุน FTA (รวมทั้งโครงการ) ทั้งสิ้นเป็นเงินจ่ายขาด 15,598,853.- บาท (สิบห้าล้านห้าแสนเก้าหมื่นแปดพันแปดร้อยห้าสิบสามบาทถ้วน) สำหรับดำเนินกิจกรรม (Activities) ประกอบไปด้วย กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล 8,655,976บาท และกิจกรรมการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน 6,942,877 บาท ผลการเบิกจ่ายงบประมาณในภาพรวมมี ปีที่ 1-3 จำนวน 14,316,668 บาท คิดเป็นร้อยละ 91.78 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ที่เหลือจำนวนเงิน 1,282,185 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.22 อยู่ระหว่างการดำเนินงานใช้จ่ายเงินงบประมาณในปีที่ 4 ตามแผนการดำเนินงานโครงการ แสดงให้เห็นว่าโครงการมีการใช้จ่ายเงินงบประมาณในระยะปีที่ 1-3 เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

2) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ในปีที่ 1-3 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.00 ผลการดำเนินงานเป็นไปตามตัวชี้วัดโครงการ (อย่างน้อย 90 ราย ตามเกณฑ์ตัวชี้วัด) และพื้นที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 1,677 ไร่ สูงกว่าเป้าหมายตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 111.80 (อย่างน้อย 1200 ไร่ ภายในปี 4)

3) การได้รับองค์ความรู้

โครงการได้จัดอบรมให้กับเกษตรกรโดยมีการจัดอบรมจำนวน 3 ครั้ง 3 หลักสูตร ในปีที่ 1-3 ปีละ 6 วัน ซึ่งมีเป็นไปตามแผนการอบรม เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ 100 ราย ครบตามเป้าหมายและนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100.00 สมาชิกได้การศึกษาดูงานจำนวน 1 ครั้งในปีที่ 2 จำนวน 3 วัน เมื่อสมาชิก

กลุ่มวิสาหกิจได้รับการถ่ายทอดความรู้แล้วมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรต่างๆ ในภาพรวมระดับมาก ที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.58

5.1.2 กิจกรรม (Activities)

1) การบริหารโครงการ

การดำเนินงานโครงการโครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรผู้ปลูกข้าวสู่การรับรองมาตรฐานอินทรีย์สากล EU/NOP ด้วยวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ดำเนินการบูรณาการร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทีมที่ปรึกษา เป็นการดำเนินงานภายใต้แผนงานโครงการเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นตามวัตถุประสงค์โดยการายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนทุกไตรมาส จำนวน 4 ไตรมาส

2) การประชาสัมพันธ์และการรับสมัครเกษตรกร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทีมที่ปรึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหมและองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครเกษตรเข้าร่วมโครงการผ่านกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม สมาชิกที่เข้าใหม่ทุกรายต้องกรอกใบสมัครซึ่งทางกลุ่มได้จัดทำเป็นแบบฟอร์มไว้ เพื่อให้สมาชิกใหม่แสดงความเจตจำนงที่ต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่ม และยินดีที่จะปฏิบัติตามข้อตกลง กฎระเบียบต่างๆของกลุ่ม โดยเฉพาะกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเกษตรอินทรีย์

3) การอบรมความรู้

โครงการกำหนดให้มีการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 3 หลักสูตรจำนวน 3 ครั้ง ในปีที่ 1-3 คือ หลักสูตรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลและหลักสูตรตรวจสอบภายในตามมาตฐานเกษตรอินทรีย์ อบรมเชิงปฏิบัติการเตรียมข้อมูลและความพร้อมตรวจประเมินจริงทำการ Internal Audit ภายในกลุ่มก่อนรับการตรวจรับรอง การเพิ่มผลผลิตข้าวอินทรีย์ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามแผน เกษตรร้อยละ 81.29 มีความเห็นต่อการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในด้านต่าง ๆได้แก่ ระยะเวลาการอบรม หลักสูตรที่จัดอบรมวิทยาการที่อบรมมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่คะแนน 9.39

4) การยื่นตรวจประเมินแปลงและเข้าร่วมตรวจรับรอง

กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP (ปีที่1-3) มีเกษตรกรยื่นตรวจรับรอง มาตรฐานอินทรีย์ จำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของเป้าหมาย โดยเป็นไปตามเป้าหมายโครงการที่ตั้งไว้

5.1.3 ผลผลิต (Output)

1) เกษตรที่เข้าร่วมโครงการและพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในปีที่ 3 จำนวน 100 ราย (อย่างน้อย 90 รายตามเกณฑ์ตัวชี้วัดโครงการ) ผลการดำเนินงานเป็นไปตามตัวชี้วัดโครงการคิดเป็นร้อยละ 100.00 และพื้นที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 1,677 ไร่ จากเป้าหมายตัวชี้วัดคิดเป็นร้อยละ 111.80 (เป้าหมายโครงการ 1,500 ไร่)

2) ผลการตรวจประเมินการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP

กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP เกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีเกษตรที่ยื่นตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP จำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.00 (อย่างน้อย 90 รายตามตัวชี้วัด) และพบว่ามีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผ่านการรับรองได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP ในปีที่ 3 จำนวน 88 ราย (Organic (O) คิดเป็นร้อยละ 88.00 ของเป้าหมาย และร้อยละที่เหลือ 12.00 อยู่ในสถานะระยะปรับเลี่ยน T1 จำนวน 4 ราย และT2 จำนวน 8 ราย พื้นที่ยื่นการตรวจรับรอง 1,677 ไร่ ได้อนุมัติรับรองมาตรฐานสากล EU/NOP ทั้งสิ้น 1,575.25 ไร่ (อย่างน้อย 1200 ไร่ตามตัวชี้วัด) มีผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่กำหนดคือร้อยละ 131.27เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเป้าหมายโครงการที่กำหนดของโครงการ

3) กิจกรรมการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์

กิจกรรมการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 ติดตามผลปีที่ 3 – 4 การดำเนินร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทีมที่ปรึกษา ทีม AGS กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชตำบลผักไหม และองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหมผลการดำเนินงานกิจกรรมการบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่นาอินทรีย์บางส่วนของแปลงนาอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดำเนินการสร้างบ่อระบบเปิด จำนวน ๘ บ่อ เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวของกลุ่มเกษตรกรให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ลดปัจจัยเสี่ยง ในเรื่องน้ำซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตข้าว

5.1.4 ผลลัพธ์ (Result Outcome)

1) ความรู้ความเข้าใจการอบรมถ่ายทอดความรู้และนำความรู้ไปปฏิบัติ

เกษตรกรร้อยละ 100.00 ได้รับอบรมถ่ายความรู้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล EU/NOP ทำให้มีความรู้ความเข้าใจหลังได้รับการอบรมในระดับมาก และนำไปใช้ประโยชน์ร้อยละ100.00 ได้แก่ การพัฒนาและเพิ่มผลผลิตข้าวอินทรีย์ในแปลง

2) รายได้รวมของกลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ

จากผลการดำเนินงานรายได้รวมของสมาชิกเกษตรกรในโครงการมีรายได้รวมในปีที่ 3 เป็น 10,799,969 บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 15.98 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายได้จากปีที่ 1 (พ.ศ. 2565) พบว่ารายได้รวมเกษตรกรมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญสูงถึงร้อยละ 42.38

3) ทัศนคติและความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินโครงการ พบว่า เกษตรมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก ด้วยคะแนนพึงพอใจ เฉลี่ย 4.31 โดยประเด็นที่มีความพึงพอใจมาก ได้แก่ การชี้แจงโครงการ/การประชาสัมพันธ์โครงการ หลักสูตรการอบรมถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมของโครงการในการผลิตและการตลาดเพื่อรองรับการเปิด FTA การศึกษาดูงาน การพบปะแลกเปลี่ยนความคืบหน้า ปัญหาอุปสรรคของกลุ่ม ความพร้อมของแหล่งจำหน่ายผลผลิต การเชื่อมโยงตลาด และการประสานงานของเจ้าหน้าที่/วิสาหกิจในการดำเนินโครงการ โดยประเด็นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความพร้อมเพรียงของสมาชิกในวิสาหกิจในพื้นที่ และความเข้มแข็งของผู้นำในการขับเคลื่อนกระตุ้นสมาชิก

5.2 ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อค้นพบ

1) ความยั่งยืนของการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรในระยะเวลาตลอดโครงการ 4 ปี ในกิจกรรมพัฒนาสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล

2) กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล EU/NOP ได้รับมาตรฐาน O (Organic) ในส่วนของกระบวนการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล Organic (O) ใช้ระยะเวลา ๖ เดือน ทำให้สมาชิกได้รับใบรับรองมาตรฐานล่าช้า ตลาดมีความต้องการสินค้าดังกล่าวในปริมาณมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการซื้อขายทันได้ทันหรือมีความล่าช้า

3) การเกิดภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม/ ภัยแล้ง) อาจส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมเพิ่มผลผลิตของกเกษตรกรลดลง

5.2.2 ข้อเสนอแนะ

1) ความยั่งยืนของการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรในระยะเวลาตลอดโครงการ 4 ปี ควรคัดเลือกสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีความตั้งใจจริงและมีความเป็นเกษตรอินทรีย์อยู่แล้ว เห็นคุณค่าของการทำเกษตรอินทรีย์แบบยั่งยืนอย่างแท้จริง ส่งผลให้สมาชิกดำเนินการได้ตลอดระยะสิ้นสุดโครงการ

2) เพื่อให้การดำเนินงานในระยะถัดไปบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด ควรให้ส่วนงานที่เกี่ยวข้องเร่งผลักดันแปลงเกษตรกรรมที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน (T1 และ T2) ให้เข้าสู่กระบวนการตรวจประเมิน เพื่อยกระดับและเปลี่ยนผ่านสู่มาตรฐานระบบอินทรีย์สากล EU/NOP ให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาของแผนงานปีที่ 4 และในการขยายโครงการที่คล้ายกันอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

3) ปรับแผนปฏิบัติการและแผนการใช้เงินโครงการนำร่องต้นแบบการพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกข้าวฯ เพื่อให้สอดคล้องกับวงรอบการผลิตข้าวนาปีในเดือนตุลาคม และระยะเวลาการตรวจรับรองของหน่วยรับรอง (CB) ในเดือนพฤศจิกายน

4) ใช้ข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยา และธรณีวิทยาอย่างเหมาะสมและถี่ถ้วน เพื่อการหลีกเลี่ยงและป้องกัน

บรรณานุกรม

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2564). ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วันที่สืบค้นข้อมูล 2 กุมภาพันธ์ 2569

อดิศักดิ์ อ่ำเทศ[1*] และดวงกมล ปำนรศทิพ ธรรมำธิวัฒน์[1] วารสารเกษตรพระจอมเกล้า (2564) ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมวิถีสู่สังคมเกษตรยั่งยืน วันที่สืบค้นข้อมูล 5 กุมภาพันธ์ 2569

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2561).ประเมินผลโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ปี 2560 วันที่สืบค้นข้อมูล 5 กุมภาพันธ์ 2569

พิมพ์ชนก สังข์แก้ว[1] เบญจวรรณ จันทร์แก้ว[2] (2556).งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนต้นแบบข้าวอินทรีย์กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่จังหวัดเชียงราย วันที่สืบค้นข้อมูล 3 กุมภาพันธ์ 2569

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

บันทึก MOU

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)

การซื้อขายข้าวหอมมะลิอินทรีย์พันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105

บันทึกข้อตกลงฉบับนี้จัดทำขึ้น ณ วันที่ 5 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2569

ระหว่าง

ฝ่ายที่ 1 (ผู้ขาย)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม ที่อยู่ 20 หมู่7 ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ 33000

โดย นาย ไพฑูรย์ ฝางคำ ตำแหน่ง ประธานกรรมการ โทรศัพท์ 081-5793108

และ

ฝ่ายที่ 2 (ผู้ซื้อ)

บริษัท บางซื่อโรงสีไฟเจียเม้ง จำกัด อยู่ 222 หมู่ 2 ตำบลบ้านเขือง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด 45000 โทรศัพท์ 043-654101

โดย นางจินตนา โนรีวงศ์ ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญพิเศษประจำสายงานธุรกิจบริหารปัจจัยการผลิต

ซึ่งต่อไปในบันทึกข้อตกลงนี้เรียกว่า "ผู้ขาย" และ "ผู้ซื้อ" ตามลำดับ

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากผู้ขายเป็นผู้ผลิตและรวบรวมผลผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์พันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 และผู้ซื้อมีความประสงค์รับซื้อผลผลิตดังกล่าวเพื่อจำหน่ายหรือส่งออก ทั้งสองฝ่ายจึงตกลงร่วมมือกันเพื่อสร้างความมั่นคงด้านการผลิต การตลาด และรายได้ของเกษตรกร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อ 1 วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์คุณภาพมาตรฐาน
2. เพื่อสร้างตลาดรองรับผลผลิตอย่างต่อเนื่อง
3. เพื่อสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ผลิต

ข้อ 2 ระยะเวลาข้อตกลง

บันทึกข้อตกลงฉบับนี้มีผลใช้บังคับเป็นเวลา 4 (สี่) ปี นับตั้งแต่วันที่ลงนาม

เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เดือน มกราคม พ.ศ. 2570

สิ้นสุดวันที่ 31 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2573

ข้อ 3 ปริมาณการซื้อขาย

1. ผู้ขายตกลงจำหน่ายข้าวหอมมะลิอินทรีย์พันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 ให้แก่ผู้ซื้อ
2. ผู้ซื้อตกลงรับซื้อผลผลิตในปริมาณ ไม่น้อยกว่า 100 ตันต่อปี
3. กำหนดการส่งมอบให้เป็นไปตามฤดูการผลิตของแต่ละปี

ข้อ 4 คุณภาพและมาตรฐานสินค้า

ข้าวที่ส่งมอบต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นข้าวหอมมะลิอินทรีย์พันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105
2. ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (มาตรฐาน NOP , EU , COR)
3. ความชื้นไม่เกิน 14%
4. ปราศจากสารเคมีตกค้างที่ต้องห้าม
5. มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการค้าข้าวไทย

ข้อ 5 ราคาและการกำหนดราคา

1. ราคาซื้อขายจะอ้างอิงตามราคาตลาดข้าวหอมมะลิ 105 ในแต่ละฤดูกาลผลิต
2. ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันกำหนดราคาก่อนการส่งมอบแต่ละรอบ

Scanned with OKEN Scanner

3. ผู้ซื้อรับรองการจ่ายค่าพรีเมียมข้าวอินทรีย์ (Organic Premium) เพิ่มจากราคาตลาดทั่วไป
4. สูตรการกำหนดราคา ดังนี้

ราคาซื้อขาย = ราคาตลาดข้าวหอมมะลิ 105 + ค่าพรีเมียมข้าวอินทรีย์

ข้อ 6 การส่งมอบสินค้า

1. ผู้ซื้อจัดหารถไปรับสินค้าถึงที่กลุ่ม
2. ผู้ขายต้องจัดเตรียมเอกสารรับรองมาตรฐานสินค้า
3. ผู้ซื้อมีสิทธิตรวจสอบคุณภาพก่อนรับมอบสินค้า

ข้อ 7 การชำระเงิน

1. ผู้ซื้อจะชำระเงินภายใน 7 วัน หลังจากได้รับสินค้าและตรวจรับเรียบร้อยแล้ว
2. การชำระเงินจะดำเนินการผ่านบัญชีธนาคารที่ผู้ขายแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร

ข้อ 8 เหตุสุดวิสัย

หากเกิดภัยธรรมชาติ อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาด หรือเหตุการณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของคู่สัญญา ซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิตหรือการส่งมอบสินค้า ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันหารือเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม

ข้อ 9 การแก้ไขเพิ่มเติม

การแก้ไขเพิ่มเติมบันทึกข้อตกลงฉบับนี้จะต้องจัดทำเป็นหนังสือลงนามโดยทั้งสองฝ่าย

ข้อ 10 ข้อกำหนดทั่วไป

บันทึกข้อตกลงฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อแสดงเจตนาร่วมมือในการซื้อขายผลผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ และให้ถือเป็นกรอบความร่วมมือทางธุรกิจระหว่างทั้งสองฝ่าย

บันทึกข้อตกลงนี้จัดทำขึ้นจำนวน 2 ฉบับ มีข้อความตรงกันทุกประการ โดยแต่ละฝ่ายเก็บรักษาไว้ฝ่ายละ 1 ฉบับ

ลงชื่อ ..... ผู้ซื้อ
(นางจินตนา โนรีวงศ์)
ตำแหน่ง ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ ฝ่ายบริหารสำนักงานใหญ่
วันที่ 10 มิ.ย. 2569

ลงชื่อ ..... ผู้ขาย
(นาย ประยูร ฝนตก)
ตำแหน่ง ประธานฯ
วันที่ 5 มิ.ย. 69

ลงชื่อ ..... พยาน
(นางสาวไพรวัลย์ สมสุข)
ตำแหน่ง ผจก.ฝ่ายจัดซื้อ ภาคอีสาน
วันที่ 06 มิ.ย. 2569

ลงชื่อ ..... พยาน
(น.ส. กมลรัตน์ ศิริมงคล)
ตำแหน่ง ธุรการสหกรณ์
วันที่ 6 มิ.ย. 69

Scanned with OKEN Scanner

Raitong organicsfarm

Raitong Organics Farm Co., Ltd.
90 Moo 4, Tambol Toom
Mueng Sisaket 33000
Thailand
Email: info@raitongorganicsfarm.com
Tel. +66 81 915 5208

บันทึกข้อตกลง

เขียนที่ บริษัท ไร่ทอง ออร์แกนิกส์ ฟาร์ม จำกัด

90 หมู่ 4 ตำบลทุ่ม อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 33000

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้ จัดทำขึ้นวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2563 ระหว่าง บริษัทไร่ทอง ออร์แกนิกส์ ฟาร์ม จำกัด เลขที่ 90 หมู่ 4 ตำบลทุ่ม อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 33000 FLO ID: 41523 โดย นางสาว ลลนา ศรีคราม ผู้มีอำนาจกระทำการแทน ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "**บริษัท**"

กับ

วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธ์ข้าวชุมชน ตำบลผักไหม เลขที่20 หมู่ 7 ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ 33210 โดย นาย ไพฑูรย์ ฝางคำ ตำแหน่งประธานฯ บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ 3 3312 00306 02 5 ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "**วิสาหกิจ**" อีกฝ่ายหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของ บันทึกข้อตกลงฉบับนี้ ทำขึ้นเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสมาชิกเกษตรกรที่ทำนาข้าวอินทรีย์ที่ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานสากลเพื่อนำข้าวอินทรีย์เข้าสู่ตลาดโลก ให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพและสร้างความยั่งยืนแก่สมาชิกชุมชน

ทั้งสองฝ่ายตกลงยินยอมทำบันทึกข้อตกลง โดยให้ปฏิบัติตามสิทธิ์และหน้าที่ ดังนี้

ข้อ 1. บันทึกข้อตกลงนี้ มีผลบังคับใช้เป็นระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป

ข้อ 2. "บริษัท" ตกลงให้ความรู้ คำแนะนำและสร้างความเข้าใจแก่สมาชิกของ "วิสาหกิจ" เรื่องหลักการทำเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้องตามหลักการรับรองมาตรฐานสากลที่ได้ตกลงกัน

ข้อ 3. "บริษัท" ตกลงรับซื้อข้าวเปลือกอินทรีย์ตามมาตรฐานสากลที่ได้ตกลงกันจากสมาชิกของ "วิสาหกิจ" ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้และผ่านการรับรองตามมาตรฐานสากล

ข้อ 4. "วิสาหกิจ" ตกลงให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมตามข้อตกลงต่างๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกของ "วิสาหกิจ"

ข้อ 5. "วิสาหกิจ" ตกลงให้ความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มให้ได้รับการรับรองมาตรฐานสากลที่ตกลงกันเพื่อสร้างมูลค่าของข้าวอินทรีย์ให้มีมูลค่าสูงขึ้น

ภาคผนวกที่ 2

ประกาศคำสั่ง

ประกาศคำสั่งหนังสือแต่งตั้ง

วิสาหกิจศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม

20 หมู่ 7 ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ 33210

จากที่ประชุมใหญ่สามัญ สมาชิกวิสาหกิจศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม

ประจำปี 2567 เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2567 ได้มีมติแต่งตั้ง ให้

1.	นายไพฑูรย์	ฝางคำ	ผู้จัดการ ICS
2.	นางสาวสุณิสา	สง่างาม	เลขาผู้ตรวจสอบภายใน
3.	น.ส.บุปผา	วงษ์ภักดี	ผู้ตรวจสอบภายใน
4.	นางสาวสุณิสา	สง่างาม	ผู้ตรวจสอบภายใน
5.	น.ส.อังคณา	สมบัติวงค์	ผู้ตรวจสอบภายใน
6.	นางภัณฑิรา	ไปร่บึง	ผู้ตรวจสอบภายใน
7.	นางณัฐชยา	ฝางคำ	ผู้ตรวจสอบภายใน
8.	นายสมชาย	จันทพล	ผู้ตรวจสอบภายใน
9.	นางฉวีวรรณ	นามโฮง	ผู้ตรวจสอบภายใน
10.	นายบดินทร์	ไปร่บึง	ผู้ตรวจสอบภายใน
11.	นายแสนเจริญ	ศรีตะวัน	ผู้ตรวจสอบภายใน
12.	นายสมพงษ์	สาลีพันธ์	ผู้ตรวจสอบภายใน
13.	นางสุจินต์	คำผง	คณะกรรมรับรอง
14.	น.ส.สมศรี	สมบัติวงค์	คณะกรรมรับรอง
15.	นางสุชาดา	คุณความดี	คณะกรรมรับรอง

และให้คณะกรรมการตรวจสอบภายใน ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมไปในตัวด้วยเลย โดยให้มีบทบาทอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบสมาชิกต้องไม่ใช้สารเคมีประเมินความเสี่ยงที่สมาชิกอาจใช้สารเคมี
2. การกำจัดของเสียหลังจากการเพาะปลูกอย่างเหมาะสมการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์
3. วิเคราะห์ความเสี่ยงสมาชิกที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามมาตรฐานการผลิต
4. การใช้เมล็ดพันธุ์ที่กลุ่มจัดหาให้ไม่ตัดต่อพันธุกรรม
5. การเพาะปลูกของสมาชิกต้องไม่ส่งผลต่อพื้นที่สาธารณะป่าชุมชนที่พื้นที่อนุรักษ์
6. การจ้างแรงงานต้องเป็นไปตามนโยบายของกลุ่ม
7. การจัดอบรมด้านสิ่งแวดล้อม
8. สำรวจแหล่งน้ำในการเพาะปลูกของสมาชิก
9. สำรวจการกัดเซาะหน้าดินพื้นที่เพาะปลูกของสมาชิก

ลงชื่อ.....(นายทองพันธ์ วิเศษชาติ)

รองประธานวิสาหกิจศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน

ตำบลผักไหม

ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานฯ

วันที่ 15 มีนาคม 2567

ภาคผนวกที่ 3

แผนการดำเนินงาน/แผนการใช้จ่ายเงิน

แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย			
		ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567	ปี 2568
8.1 การพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล					
8.1.1 การลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม รวบรวมเอกสารและการตรวจสอบภายในตามมาตรฐาน เพื่อรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล					
1) เยี่ยมสำรวจพื้นที่เพื่อความเข้าใจบริบทของกลุ่มและพื้นที่	ราย	100	100	100	-
	ไร่	1,500	1,500	1,500	-
2) จัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการ	ราย	100	100	100	-
3) ลงพื้นที่จัดทำเอกสารให้คำปรึกษาและบันทึกข้อมูลระดับแปลง	ราย	100	100	100	-
	ไร่	1,500	1,500	1,500	-
4) ติดตามเอกสารการตรวจประเมินภายในของกลุ่มสมาชิก	ราย	100	100	100	100
	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500
5) ยื่นขอรับการรับรองและเข้าร่วมการตรวจรับรองมาตาฐานอินทรีย์สากล	ราย	100	100	100	100
	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500
6) ติดตามผลการตรวจรับรองให้คำปรึกษาและสรุปผลการตรวจรับรองเพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบตรวจสอบภายใน	ราย	100	100	100	-
	ไร่	1,500	1,500	1,500	-
7) ตรวจเยี่ยมพื้นที่เพื่อติดตามและการขยายผลต่อเนื่องในปีถัดไป	ราย	100	100	100	-
	ไร่	1,500	1,500	1,500	-
8.1.2 อบรมและศึกษาดูงาน					
1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลและหลักสูตรตรวจสอบภายในตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	ราย	100	100	100	100
2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการเตรียมข้อมูลและความพร้อมตรวจประเมินจริง ทำการ Internal Audit ภายในกลุ่ม ก่อนรับการตรวจรับรอง	ราย	100	100	100	100
3) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการเพิ่มผลผลิตข้าวอินทรีย์	ราย	100	100	100	100
4) การศึกษาดูงานนอกสถานที่	ราย	100	100	100	-
8.2 การบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์	**8 บ่อ**	**5**	**8**	**-**	**-**

แผนการใช้จ่ายเงิน

กิจกรรม	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	รวมทั้งหมด
	พ.ศ. ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
๗.๑ การพัฒนาเกษตรกรสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สากล	**๒,๓๒๒,๘๑๕**	**๒,๖๕๒,๓๕๓**	**๒,๔๙๒,๗๐๓**	**๑,๑๘๘,๑๐๕**	**๘,๖๕๕,๙๗๖**
๗.๑.๑ ดำเนินการเพื่อตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	๑,๗๕๖,๐๑๕	๑,๙๑๕,๖๑๓	๑,๘๖๐,๙๖๓	๘๗๕,๗๐๕	**๖,๔๐๘,๒๙๖**
๗.๑.๒ อบรมเกษตรกรเพื่อพัฒนาสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	๕๖๖,๘๐๐	๗๓๖,๗๔๐	๖๓๑,๗๔๐	๓๑๒,๔๐๐	**๒,๒๔๗,๖๘๐**
๗.๒ การบริหารจัดการน้ำเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์	๔,๐๙๑,๘๔๘	๒,๔๑๕,๗๗๒	๓๔๑,๑๗๗	๙๔,๐๘๐	**๖,๙๔๒,๘๗๗**
รวม/ปี	**๖,๔๑๔,๖๖๓**	**๕,๐๖๘,๑๒๕**	**๒,๘๓๓,๘๘๐**	**๑,๒๘๒,๑๘๕**	**๑๕,๕๙๘,๘๕๓**

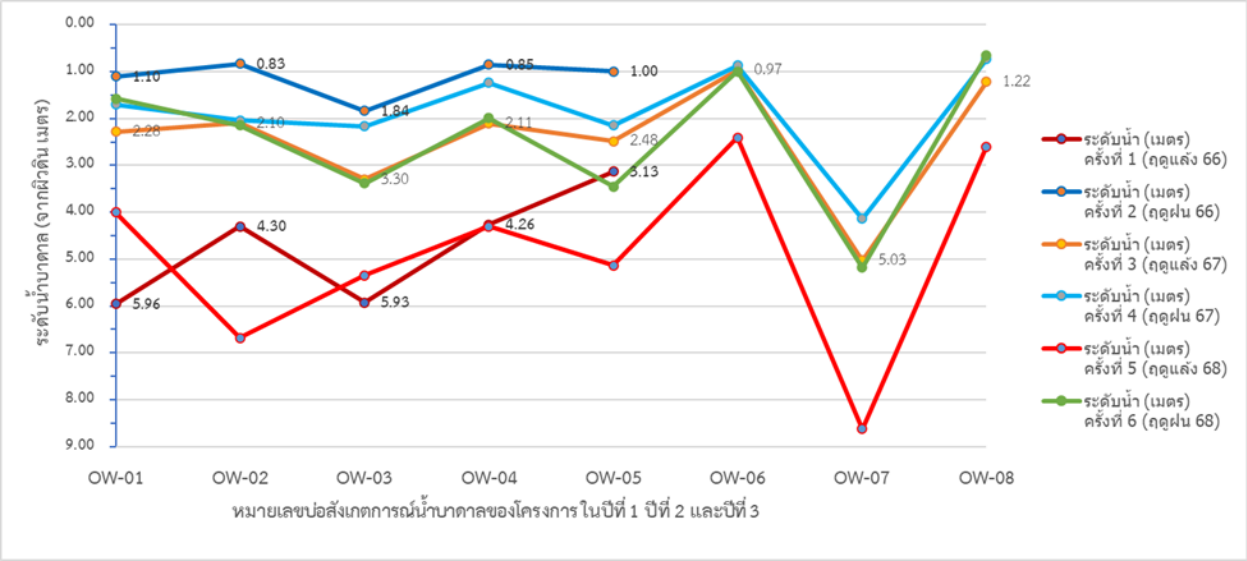
ภาคผนวกที่ 4

ข้อมูลการตรวจวัดระดับน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์

สรุปข้อมูลการตรวจวัดระดับน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์ ทั้งในช่วงฤดูแล้ง และช่วงฤดูฝน ของปี พ.ศ. 2566 ปี พ.ศ. 2567 และช่วงฤดูแล้งของปี พ.ศ. 2568

ลำดับ	หมายเลขบ่อ	หมู่	บ้าน	ความสูงปากบ่อ (เมตร)	ระดับน้ำ (เมตร) ครั้งที่ 1 (ฤดูแล้ง 66)	ระดับน้ำ (เมตร) ครั้งที่ 2 (ฤดูฝน 66)	ระดับน้ำ (เมตร) ครั้งที่ 3 (ฤดูแล้ง 67)	ระดับน้ำ (เมตร) ครั้งที่ 4 (ฤดูฝน 67)	ระดับน้ำ (เมตร) ครั้งที่ 5 (ฤดูแล้ง 68)	ระดับน้ำ (เมตร) ครั้งที่ 6 (ฤดูฝน 68)
1	OW-01	4	บ้านกุดกว้าง	0.32	5.96	1.10	2.28	1.7	4	1.58
2	OW-02	4	บ้านผักไหมใหญ่	0.5	4.30	0.83	2.10	2.04	6.68	2.15
3	OW-03	7	บ้านนาทุ่ง	0.32	5.93	1.84	3.30	2.17	5.35	3.38
4	OW-04	16	บ้านนาทุ่งเหนือ	0.1	4.26	0.85	2.11	1.24	4.3	1.99
5	OW-05	7	บ้านนาทุ่ง	0.3	3.13	1.00	2.48	2.15	5.13	3.45
6	OW-06	13	บ้านห้วยขันพัฒนา	0.5	ไม่ได้วัดระดับน้ำในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2		0.97	0.87	2.41	1.00
7	OW-07	8	บ้านสิงโคร	0.5	ไม่ได้วัดระดับน้ำในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2		5.03	4.14	8.62	5.18
8	OW-08	5	บ้านหาด	0.5	ไม่ได้วัดระดับน้ำในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2		1.22	0.73	2.6	0.65

กราฟเปรียบเทียบค่าระดับน้ำบาดาลที่ตรวจวัดจากบ่อสังเกตการณ์ที่แตกต่างกัน 2 ช่วงฤดูกาล ในปีที่ 1 (ช่วงฤดูแล้งและฤดูฝน ปี 2566) ปีที่ 2 (ช่วงฤดูแล้งและฤดูฝน ปี 2567) และปีที่ 3 (ช่วงฤดูแล้งและฤดูฝน ปี 2568)

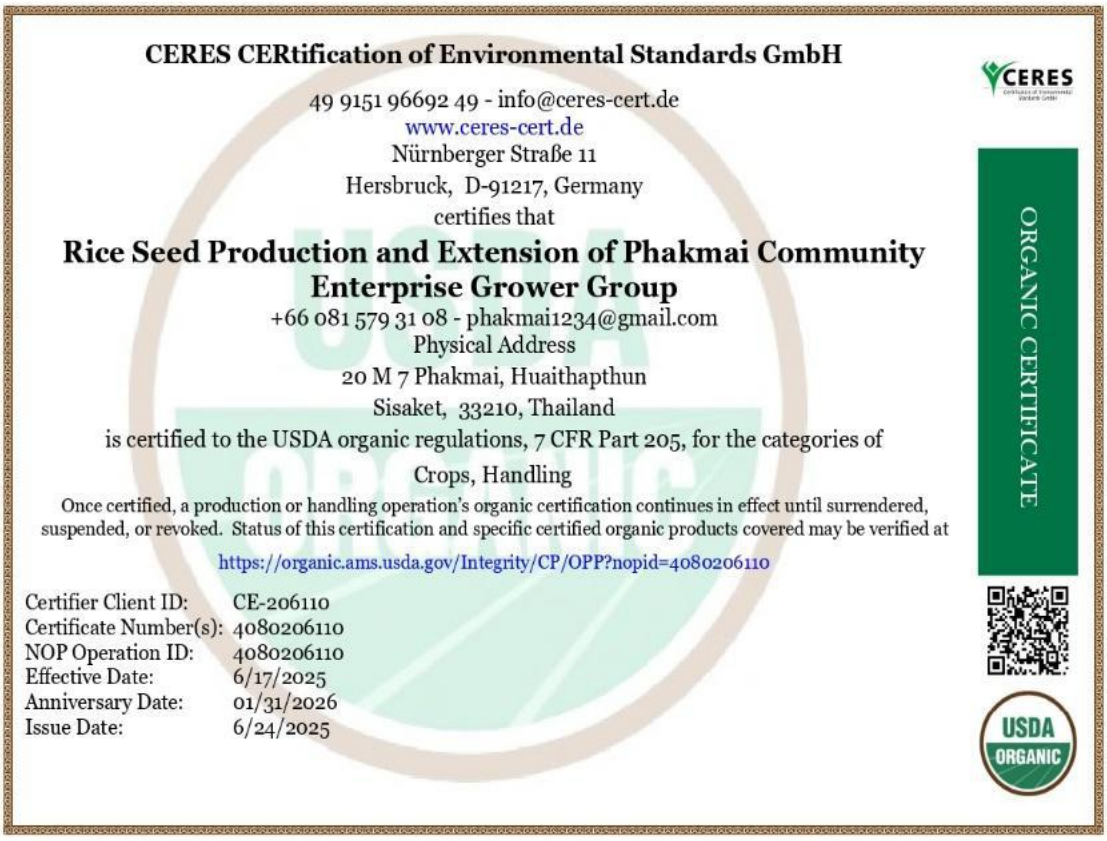

ข้อมูลการตรวจวัดระดับน้ำจากบ่อน้ำบาดาลในบริเวณพื้นที่ดำเนินโครงการตำบลผักไหม

ลำดับ	หมายเลขบ่อ	หมู่	บ้าน	พิกัด		ระดับความสูงปากบ่อ	ระดับน้ำ (เมตร) ครั้งที่ 1 (ฤดูแล้ง	ระดับน้ำ (เมตร) ครั้งที่ 2 (ฤดูฝน	ระดับน้ำ (เมตร) ครั้งที่ 3 (ฤดูแล้ง	ระดับน้ำ (เมตร) ครั้งที่ 4 (ฤดูฝน	ระดับน้ำ (เมตร) ครั้งที่ 5 (ฤดูแล้ง
				Easting	Northing						
1	PM01	4	บ้านกุดกว้าง	397491	1650421	0.32	2.24	0.79	2.05	1.38	4.01
2	PM02	4	บ้านกุดกว้าง	397705	1650209	0.50	2.50	0.72	2.30	1.99	4.51
3	PM03	4	บ้านกุดกว้าง	397639	1650163	0.54	2.50	0.86	2.21	1.9	4.43
4	PM04	4	บ้านผักไหมใหญ่	397078	1650987	0.44	3.26	1.49	3.12	2.4	5.45
5	PM14	1	บ้านสิงไคร	393695	1652080	0.70	3.78	–	5.18	–	–
6	PM16	12	บ้านห่องน้อย	391545	1653581	0.45	2.04	1.61	2.81	2.37	5.27
7	PM17	12	บ้านห่องน้อย	391411	1653508	0.43	3.06	1.61	3.76	3.39	7.77
8	PM18	12	บ้านห่องน้อย	391372	1653479	0.20	2.30	0.87	3.00	2.31	6.63
9	PM19	12	บ้านห่องน้อย	391315	1653513	0.50	3.79	1.88	10.60	4.07	8.42
10	PM21	12	บ้านห่องน้อย	391792	1653790	1.00	2.30	1.36	–	3.57	6.84
11	PM22	7	บ้านนาทุ่ง	392039	1653557	0.20	3.85	3.33	–	4.72	8.86
12	PM23	7	บ้านนาทุ่ง	392311	1653754	0.47	4.94	3.44	5.03	4.93	8.92
13	PM24	16	บ้านนาทุ่งเหนือ	391940	1655140	0.75	1.90	–	0.63	1.7	4.64
14	PM26	2	บ้านผักไหมน้อย	395906	1652711	0.34	10.88	8.01	10.54	–	–
15	PM27	1	บ้านสิงไคร	395188	1652409	0.37	10.91	7.77	16.33	10.43	15.84
16	PM28	1	บ้านสิงไคร	395106	1652300	0.27	10.86	7.87	12.66	10.4	15.68
17	SSK432	15	รงเรียนบ้านผักไหมวิทยานุกู	395213	1652401	0.32	11.21	8.18	–	–	–
18	PM31	12	บ้านห่องน้อย	391994	1653452	0.23	4.47	2.77	14.01	10	18.41
19	PM32	16	บ้านนาทุ่งเหนือ	392389	1654563	0.20	2.56	0.93	2.40	0.68	5.05
20	PM33	16	บ้านนาทุ่งเหนือ	392418	1654534	0.50	2.84	1.69	2.64	1.63	4.46
21	PM34	16	บ้านนาทุ่งเหนือ	392280	1654561	0.30	2.15	1.22	2.02	1.26	4.2
22	PM43	12	บ้านห่องน้อย	392374	1653309	0.15	6.39	4.63	–	4.43	7.55
23	PM44	5	บ้านหาด	395842	1650543	1.1	ไม่ได้ตรวจวัดในครั้งที่ 1 และ 2		1.58	-	–
24	PM45	13	บ้านห้วยชันพัฒนา	388270	1651785	0.1	ไม่ได้ตรวจวัดในครั้งที่ 1 และ 2		2.74	2.4	3.98
25	PM46	13	บ้านห้วยชันพัฒนา	388260	1651691	0.5	ไม่ได้ตรวจวัดในครั้งที่ 1 และ 2		2.1	2.62	4.61
26	PM47	13	บ้านห้วยชันพัฒนา	388200	1651693	0.53	ไม่ได้ตรวจวัดในครั้งที่ 1 และ 2		2.52	2.39	4.43

ภาคผนวกที่ 5

ใบรับรองมาตรฐานใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล NOP และ USCOEA

CERES CERtification of Environmental Standards GmbH

49 9151 96692 49 - info@ceres-cert.de
www.ceres-cert.de
Nürnberger Straße 11
Hersbruck, D-91217, Germany

certifies that

Rice Seed Production and Extension of Phakmai Community Enterprise Grower Group

+66 081 579 31 08 - phakmai1234@gmail.com
Physical Address
20 M 7 Phakmai, Huaithapthun
Sisaket, 33210, Thailand

is certified to the USDA organic regulations, 7 CFR Part 205, for the categories of

Crops, Handling

Once certified, a production or handling operation's organic certification continues in effect until surrendered, suspended, or revoked. Status of this certification and specific certified organic products covered may be verified at

https://organic.ams.usda.gov/Integrity/CP/OPP?nopid=4080206110

Certifier Client ID:	CE-206110
Certificate Number(s):	4080206110
NOP Operation ID:	4080206110
Effective Date:	6/17/2025
Anniversary Date:	01/31/2026
Issue Date:	6/24/2025

ORGANIC CERTIFICATE

USDA ORGANIC

For addenda to this Organic Certificate, such as certified item lists with additional details and other operation information, contact the Accredited Certifying Agent identified at the top of this Certificate.

USDA

ORGANIC INTEGRITY DATABASE

Operation Profile (4080206110) updated on 6/24/2025

This Operation Profile was generated by the USDA Agricultural Marketing Service National Organic Program. Additional up-to-date details about certified products can be found online in the INTEGRITY Operation Profile through the QR Code or URL printed at the bottom of this page, or by contacting the Certifier directly.

Operation Information

Program:	USDA-NOP
Operation Name:	Rice Seed Production and Extension of Phakmai Community Enterprise Grower Group
Operation Status:	Certified
Status Effective Date:	6/17/2025
Certifier:	[CERES] CERES CERtification of Environmental Standards GmbH
NOP ID:	4080206110
Certifier Client ID:	CE-206110
Other/Former Names:	N/A
NOP Anniversary Date:	1/31/2026
Business Types/Service:	Grower Group (size is 100)
Total Certified Acres:	622.80
Additional Info:	Certified in accordance with the terms of the US-Canada Organic Equivalency Arrangement. For more details please see https://www.EASY-CERT.com/CH/CE-206110

Scope and Product Summary

Scope	Status	Status Effective Date	Certified Products
Crops (1)	Certified	6/17/2025	Field/Forageable: Rice (Jasmine rice - White, Brown/ Broken (White, Brown), RD15 - in the husk (paddy), RD43 - in the husk (paddy), RD79- in the husk (paddy), Rosellen - in the husk (paddy), Sticky rice- in the husk (paddy))
Handling (2)	Certified	6/17/2025	Processed Items: Cereal (Rice bran); Other Grains, Pastas and Cereals: Rice (Jasmine rice - White, Brown/ Broken (White, Brown), RD15 - in the husk (paddy), RD43 - in the husk (paddy), RD79- in the husk (paddy), Rosellen - in the husk (paddy), Sticky rice- in the husk (paddy))

The Certified Product List is truncated at 20,000 characters. Additional information is available in the Operation Profile.

Contact Information

Name:	Paitoon Fangkham
Phone:	+66 081 579 31 08
Email:	phakmai1234@gmail.com
Website:	N/A
Addresses:	[Physical Address] 20 M 7 Phakmai, Huaithapthun Sisaket, 33210 **Thailand**
	[Mailing Address]

ภาคผนวกที่ 6

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

23 ม.ค. 2023 09:53:44
48P 394329 1652404
206° SW
ระดับความสูง:144.9m

23 ม.ค. 2023 10:00:58
48P 395216 1652392
291° W
ระดับความสูง:138.4m
ความเร็ว:0.0km/h

21 ม.ค. 2023 12:51:50
48P 394940 1653017
351° N
ระดับความสูง:127.8m
ความเร็ว:0.0km/h

ภาพกิจกรรม

